

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét
 illető küldemények a
 szerkesztőnek, anyagiak
 a lapfajdosnak kül-
 dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor
 10 kr., többszöri hirtet-
 téseknél olcsóbb. Nyitlér
 sora 25 kr. Bélyegdíj min-
 den hirdetésnél 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor nyomdájában és
 a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

Bácsmegeye és a kőútépítés.

A »Pesti Napló« f. évi 62-ik számában az »Alföldről« cím alatt egy sok tekintetben kiváló figyelmet érdemlő cikk jelent meg, mely sok gyakorlati észrevételt, hasznos útmutatást és jóakaró tanácsot ad a megyéknek általánosságban, különösen pedig a magyar Alföld városi és megyei törvényhatóságainak a kőútépítés tekintetében: oly vitális érdeke Magyarországnak, hogy a népek nemzetközi nagy versenyében hátra ne maradjon, a szükséges forgalmi vonalak helyes és tervszerű kiépítése, hogy örömmel üdvözölje bizonyára mindenki a kérdéses cikket, mely szőnyegre hozta a nemzeti életerők vérkeringését létesítő kőutak építésének kérdését. Ha a cikk minden helyes nézetét reprodukálni akarnám, kevés kivétellel az egészet kellene commentárral ellátva újra leírnom: ezt tenni azonban nem lehet szándékom, azért ez alkalommal csak egy két oly nézetre kockáztatok egy pár észrevételt, melyekre nézve a cikk írójával nem vagyok egy nézetben.

Mindenek előtt konstatálnom kell, hogy nem tekintem az útépítésben rendszeres eljárásnak, ha a vasut építés mint a kőutak természetes megelőzője tekintetik: a dolog ellenkezőleg áll. Ezt bizonyítja azon vasutak sajnálandó helyzete, a melyek oly vidékeken haladnak át, hol a vertikális kőutak hiányzanak, melyeknek az év legnagyobb részében ha az utak járhatlanok ugy szőlván nincs mit szállítaniok, máskor meg ha járhatók, oly töméntelen szállítmánnyal halmozottak el, hogy meg nem győzik; ezt bizonyítja garantizott vasutaink legnagyobb része, melyek nem szolgálhatják meg, adott viszonyaik közt, befektetett tőkéjük kamatait s így az ország, a kamatvesztés pótlásául, évenként milliókat kénytelen rájuk fizetni.

A dolgok természetes rendje szerint, mindenütt s így hazánkban is, ott a merre vasutat vezetni akartak, előbb vertikális kőút hálózatot kellett volna létesíteni s csak ha ez megvan, a vasutat építeni: akkor a vasut mindenütt azonnal rentabilissá lett volna, holott így a legtöbbje évtizedeken át csak tengő életet élt és él mindaddig, míg az ország nyakába nem varratik, a melynek azután a helyett hogy terhein könnyítene, a mi természetszerű hivatása volna, azokat csak öregbíti. Hazánk itt is ugrott hegyen-völgyön, azért van, hogy majdnem felbukunk már a sima földön is! De hát már benne vagyunk a bajban s így hát utólagosan kell a csorbát lehetőleg kiköszörölni. Ezeket nem rekriminációkép említem fel, hanem csak azért, hogy a dolog elevejére tapintva, rámutassak közlekedési bajaink Achilles sarkára: jobb lett volna ha vasutaink lassabban épültek volna fel, s nem volt volna nagy kár, ha némely régen kiépült drága vicinális vasut csak most tervezetnék, ellenben igen jó lett volna ha több csak most épülő és épült fővonal már régen functionálna, ugy nem vett volna annyi kereskedelmi cikk más utvonalat és nem lettünk volna senki uszályhordozói.

Közlekedési politikánk reakciója beállt, most nagyobb előszeretettel építenek mindenféle műutakat és nem ostromoltatik már annyira a kormány vasuti concessiókért s ennek csak örvendeni lehet, mert ez úton haladva az egyes vidékek kellőleg előkészülnek arra, hogy majdan építendő vasutuk megélhessen. Nem elég csak embert teremteni, hanem előbb megélhetéséről is kell gondoskodni!

Az Alföldön is élénk sürgés-torgás észlelhető az útépítések tekintetében: attól a reakciótól, melytől cikkező fél, hogy esetleg a vállalkozók által rászédett köztörvényhatóságoknak elmenne a kedve a kőút építéstől — nincs komolyan mit tartani: ha valaki egyszer tövisbe hágott, azért még nem mond le örökre a járás-

ról, vagy ha gyomrát megterhelte, azért örökre az evésről sem le nem mondhat sem le nem mond. Minden utat építő köztörvényhatóságban akad ember, még a követ alig ismerő Alföldön is, ha más nem, hát az állami mérnök, a ki a bazaltot, granitot, trachitot, mészkövet, homokkővet a patakkavicstól meg tudja különböztetni, a ki tudja melyikkel hogy kell bánni, melyik hogy állja a sarat, a kerekek törését, a levegőt, melyik porlik el és melyik áll összekötött kemény sziklatalajjára. Aztán meg nemcsak annyiból áll a dolog, hogy valami falusi kupaktanács neki megy és brevimanu utat kezd építeni; de feltéve, hogy sem az útépítő köztörvényhatóság sem a tervet és költségvetést felülvizsgáló fórumok a dolgot megítélni nem volnának képesek, ott vannak az érdek ellenfeleket képező vállalkozók: minden ajánlatot tevő nem kaphatja meg a munkát, csak egy, a többi a ki kimarad, megmarad pompás ingyenes ellenőrnek. Hogy ez tény, mutatják a szabadkai újságok, melyekben a vállalkozók hosszú polemikáiban ugyancsak rostálgatták egymást. Nem kell tehát bizalmatlanságot kelteni az Alföldön a kőútépítés iránt, hanem inkább dicsérni a haladókat, nógatni a hátramaradókat, hogy azok meg ne állapodjanak, ezek meg ázsiai tétlenségökből febrázassanak.

Örömmel mondhatom, hogy Bácsmegeye a dicséretet érdemlő haladók között van a kőútépítés tekintetében. Az »Alföld« című cikk írója Pest, Csongrád, Hajdú és Szolnok megye kőútépítési viszonyait benatóbban ismeri mint Bács megyéét, különben nem mondta volna azt, hogy »Bács, Békés, Torontál, Szabolcs megye utánozni fogják amazokat, melyek kőutakat építenek vagy építeni szándékoznak, — az útépítésben fokozlekedési vonalaikon.« Ebből az származnék, hogy Bács megyében még eddig sem nem építettek kőutat, sem nem szándékoznak: hanem az ez iránti érzék csak pium desiderium; a dolog épen ellenkezőleg áll. Bácsmegeye a kőúté ités alapfeltételeit tekintve a legkedvezőtlenebb körülmények között is, adott mostoha viszonyai dacára is, másokat megelőzve sokat tett e téren és méltán dicsérendő és követendő példa gyanánt volna idézhető. Az újabb időben némely jóakaró de Bácsmegeye viszonyait tájékozatlan hirlapírók Bácsmegeyének vesztett hírét költötték. mintha a legelmaradottabb megyéje volna az országnak, mintha csak itt volna megoldandó kultur kérdés, stb., én husz év óta érdeklődéssel gyűjtöm minden irányban, e minden tekintetben fontos megye művelődési állapotait jelző adatokat s így azon szerencsés helyzetben vagyok, hogy nemcsak temonda, mendemonda alapján, hanem számokkal szolgálhatok Bácsmegeye életfunktóójának minden irányú mozanataira vonatkozólag. Hogy az útépítést tekintve, az érzék itt már régi, mutatja az, hogy már 1868 május hó 4-én egy megyei bizottság küldetett ki, nyomban az 1867-ik évben dec. 31-én 8709. sz. a. kelt és a közmunka feletti rendelkezés ügyét szőnyegre hozó közlekedésügyi miniszteri körintézkvény megjelenése után, melynek feladatául kitűzetett: »nemcsak az ez évi közmunkaerőnek célszerű alkalmazása és minden ágazatban való keresztül vitele felett a főfelügyeletet vinni, a megváltási járulékokat az illetőktől pontosan beszédni és ezeket pénztárszerűleg kezelni, az ez érdembeni kiadásokat lelkiismeretesen ellenőrizni és azokról annak idejében számot adni, hanem egy kimerítő javaslatot is előterjeszteni az iránt, mily anyagból lehetne a megyében létező országos utakat legjutányosabban és legcélszerűbben ugy kiépíteni, hogy azok az év minden szakában könnyen járhatók legyenek; továbbá mily módon lenne azon pénzerő a megyei lakosság súlyos terhelése nélkül legrövidebb idő alatt előállítható.« (139. sz. ex. 1868.) A kiküldött bizottság jelentése 326. sz. a. ex. 1868. öt főútvonalnak kiépítését javasolja, u. m. az apatin-zombor-szabadkai, a kula-bogojevait, a palánka-ó-sztapárit, az ujvidék ó-becseit, a zenta-nemesmiliticsit: az összesen 36½ geogr. mérföldnyi műút költsége 4.441,723 forintban írá-

nyoztatván elő, minden mérföld 123,381 frtba fogna kerülni. A költségek előteremtésére nézve oly nézeteket fejt ki, melyek, tekintettel arra, hogy a közmunka megváltás ügye még maig sincs törvény által rendezve, a miben az úti országos miseriák oka keresendő, maig is nagy figyelmet érdemelnek. Azt mondja ugyanis a szóban levő bizottsági jelentés »ez útépítést az eddig követt rendszer szerint vagyis az ugynevezett közmunkával eszközölni lehetetlen, mert a kérdéses közmunka jelenlegi alakjában igen csekély erőt képez, összeírása és bevállása megbizhatlan és általa csak felületes, kelletlen munka végeztetik, azért annak az 1844 ik évi 9 ik t. c. értelmében a közös teher viselés elvénél fogva, az adókulcs alapján eszközölni teljes megváltását hozza javaslatba, s így ha minden adó forint után 6 kr. útipótadó vettetnék ki Bácsmegeyre, az 5 millió forintnyi adója után évenként 300,000 frttal rendelkeznek útjai kiépítésére, mely pénzerővel a tervezett öt főútvonalat 15 év alatt kiépíthetné.«

Bácsmegeyében tehát igenis meg volt már az érzék az útépítés iránt akkor, midőn még arra sok mások nem is gondoltak, s bár mindig óriási összegeket szolgáltatott be az állam kincstárba, soha útépítési célokra az államtól semmit sem kapott, de nem is kért: hanem saját erejére támaszkodva már 1868-ban olyan javaslatot lépett fel, mely maig is csak pium desiderium s melynek létesülését a szegényebb vármegyék és a nagybirtokosok mindeddig hátráltatták — ugyanis ajánlkozott a természetben teljesítendő közmunkának teljes megváltására az adókulcs alapján 6%-al, a mi sokkal méltányosabb és igazságosabb s nem is oly terhes és gyűlöletes, mint a természetben teljesítendő közmunka. E nagy elismerést érdemlő önmegadózatásnak azonban, valószínűleg a fent említett két faktorra való tekintetűleg a kormány helyt nem adott — s így a régiben maradtunk: a ki akarta megváltotta közmunkáját, a ki nem akarta nem. A pénzek vékonyan folytak be, a közmunka pedig csak ugy érvényesült, hogy more patrio posuerunt lutum supra lutum et vocarunt országút. Így tartott ez 1878-ig, midőn is a dec. 17-iki közgyűlésen Sándor Béla akkori alispán jelentésében azt mondá: hogy az eddig követett rendszer célra nem vezető, mert a közmunka megváltása tetszésre levén bizva, annak aránylag csak csekély része váltatik meg és a megye ez összegre sem számíthat biztosan, mert az úgy az illetőknek tetszésére lévén bizva, nagyon bizonytalan s a befolyó összeg oly csekély, hogy általa a meglévő utak, hidak és töltések fentartása sincs kellőleg biztosítva: és azért javaslatba hozza, hogy a megye közmunkája fele részben megváltassék, fele részben pedig természetben eszközöltessék. E javaslatot a közgyűlés lelkesen fogadta s a kormány is, ellene semmi felfolyamodás nem történnén, tudomásul vette. A derék alispánnak, ki most e megye érdemes főispánja, e javaslatával vette tulajdonképeni kezdetét a bácsmegeyi útépítés. A közmunka e feles megváltása 1878-ban 157,443 frtra lett előirányozva, melyhez hozzá vétetett az akkori útépítési alap 125,283 forintja és ebből kiépült a bogojeva gombosi 5 kilométert tevő elsőrangú megyei műút, mely a Dunát és vaspályát a megye belsejére nézve hozzáférhetővé tette — és erélyesen folytatva lett a bezdán lovrin-kula cservenkai műút építése.

1881-ben dec. hó 20-án tartott megyei közgyűlésen a megyei útépítés iránt kiválóan érdeklődő és e téren igen érdemesülő Schmausz alispán ur indítványára az egész közmunkának pénzrel való megváltása fogadtatván el, az 1871-ben az önkéntes munka válságából befolyt pénzzel kezdett, az 1878 től félig és 1881-től teljesen megváltott közmunkából összesen befolyt 1.105, 200 forintból 66½ kilométernyi hosszúságban 15 műút lett kiépítve! A buzgón kezdett és hangyaszorgalommal folytatott műút építés megyénkben folyton-foly, és bátran mondhatjuk, hogy bár nálunk egy négyszög méternyi kőút kétszázszor többbe kerül mint oly vidékeken, hol a követ a hegyről csak le kell

hengeríteni az utra s az ugy szólván önmagáról csinálódik: e megye mindig minden lehető elkövetett útjai építésében s el is fog követni az ujonnan engedélyezett 3% nyi megyei pótdórával és noha igaz, hogy de cuir d'autrui large courroi más bőrből széles szij telik — soha sem fog az államkincstártól semmi segélyt kérni ez irányú belszükségeire.

Bácsmegyét tehát e tekintetben nem illeti meg a hátramaradás vádja s nem kell neki semmi más megyét példakép idézni, e megyének nemesei armálisok nélkül szükölködő és munka által nemessé tett lakói csak egy kultur kérdést ismernek, nem azt, a mely most a közoktatási javaslat tárgyalása alkalmából elég sajnósan foly az országgyűlésen, a kultur harcot — hanem a harcot a kultúraért!

Dr. Margalits Edé.

Zombor jövője érdekében.

Minden megyei székhellyel bíró városnak öntudatosan következetes törekvése nemcsak vidékének, hanem a megyének is emporiumává emelkedni, hogy benne tükröződjék hűen vissza a megye szellemi és anyagi élete.

Zombor város mint egy nagy megye természetesen gócpontja, csak zakatolva halad előre, de csak annyit, hogy a provinciális városok soraiból egészen el ne maradjon.

Pedig csatornája, vasútja, két jó és sokba kerülő műútja van a Dunához; mindmegannyi üdvös eszközök a kereskedelmi jólét előmozdítására.

A megyei igazgatás valamennyi szálai itt pontosulnak össze; törvényszék, járásbíró, adófelügyelőség stb. nagy vidéknek gyupontjává teszik; színház, főgymnasium, tanítóképző, négy társas egyesület a kultura és társadalmi szellem uttörői helyt foglalnak a város falai között.

És nézzük a lakosságot.

Megvan az az előnye, hogy lakóinak jó része értelmi elemekből áll és kevés — a kulturális előmenetel útjában álló — nyers tömeg, mely a földhöz tapadó anyagiság kivánalmain túl emelkedni nem tud.

Az értelmiségnek egy jó nagy része igaz, nem tartozik az ugynevezett törzspolgársághoz, mert a városban központosított törvényhatósági és állami hivataloknál fogva, sok benne a hivatalnok; de ezen kar dicséretére legyen mondva, mindig lépést tartott lakhelye érdekeivel és az egészséges reformoknak inkább zászlóvivője, mint akadályozója volt mindig.

A vagyonnal rendelkező lakók is jó részt az értelmiséghez tartoznak. Tekintélyes kereskedők, az iparosok szintén — foglalkozásuk jelen igényeikhez képest — a haladásra, fejlődésre sarkalvák.

A diplomatikus egyének száma nagy; az ügyvédek, orvosok, tanárok és technikusok-kara bármely nagyobb várossal versenyezhet.

A katonaságról — mind külön kasztról nem szólhatunk, bár sokaknál elvként látszik tündökölni: »ubi bene, ibi patria«. — mégis a város mind szellemi ugy anyagi kárára nem válnak.

És mégis ily előnyök és kedvezmények mellett az értelmiség tőkéje nem hozza meg a kellő kamatot a város részére; a felhalmozott anyagnak nincs meg a kellő termékenysége.

És e káros állapotot vissza lehet vezetni azon okokra, hogy az értelmiség nem veszi ki a maga részét a vezérszerepben, hogy nincsen szellemi élete, hogy a városnak nincsenek jövedelem forrásai, hogy ipara nincs, annálkevésbé kereskedelme.

Az értelmiség mint zöme a lakosságnak, részint kényelem szeretet, részint a küzködés megünása és részint félrei mert szerényeségi bántalmak miatt olyanoknak hagyja viselni a vezérszerepet, kik vagy az előítélet és elfogultságból a kor tökélyesítő és finomodó kívánalmait ellen zsembelve mindenre Pató Pál »hej rá érünk arra még« jét hangoztatják; vagy olyanok, kik szakadó szózápor és hosszú lére eresztett szónoklataikkal, melyek nem egyebek mint az üdvös eszméknek, csak azért, mert nem bizonyos kemény koponyákban szülemlettek meg temetkeztető búcsúztatói — agyon beszélnek a dolgot és minden marad a régi. Hát csak néhány ember eszével gondolkozik Zombor városa? kik után az egész értelmiség indul és csak későn ábrándul ki, vagy hagyja őket cselekedni, csupán a köpönyeg alatt hányva a fittyeket. De »Exempla et nomina sunt odiosa.«

Milyen a város szellemi élete? Semilyen. Pedig értelmiség lenne hozzá. Az ifjabb generációban a nemesebb ügyek iránt semmi lelkesülés. Néhány fáradtságot nem ismerő, a művészetért még ifjan lángoló öreg ur buzgólkodása folytán nagynehezen összehozott »működési előadás«, — melyben a szereplők dicséret és elismerésükre legyen mondva évek óta ugyan-

azon személyekben fásztatnak, — mintegy álmokórosnak pillanatnyi felocsudását jelzi, hogy a másik percben folytassa ismét jó időre szunynyadását a város szellemi élete. A rég hangoztatott irodalmi vagy közművelődési egyesület hol késik? De nézzük a dolgot elemében. Ha a népek szellemi állapotát lakhelyeik szerint mérlegelik, ha egy város vallásosságát a templomokból lehet következtetni, ha egy uradalomnak állapotát a »fundus instructus« után lehet megbírálni: ugy bizonyára Zombor város kulturális állapotát és ezzel szellemi életét is az iskolák után lehet elítélni. Az elemi iskolák a város kultur állapotának tükröi. És ott, ahol közel száztízezer forint áll rendelkezésre iskolai célokra, ott a közöny bűné válik!

A város jövedelem forrásai igen szerények. Jövedelem nélkül a gazdasági kiadás absurdum; kiadás nélkül — legyen az szellemi vagy anyagi szolgáltatás — jogos jövedelem nem létezik. Áldoznunk kell, befektetéseket kell tenni, ha előnyöket akarunk elérni. Jó hitel igénybe vétele semmiképp sem lenne kockázat, mert minden helyes intézmény és ésszerű vállalat idővel bősáson megtérítene a hiányzót és a város polgárainak vagyonsodása, jóléte és evvel adóképesége is nagy mérvben emelkednék.

Az ipar és kereskedelem pang. Be kell végre látni, hogy a régi cseh rendszer tarthatlan. A cseh-rendszernek megvoltak előnyei: a testületi szellem és az ipar tisztességének öntudata; de hátrányai jóval túl esnek az egyensúly mértékén. Az ipar felszabadított, a készütség versengése az ipar tökélyesülésének ad lendület és e cél elérésére az iparszakoktatás adja meg a helyes irányt. Multhatlanul ipariskolára van szükség. Ahol ipar nincs, ott kereskedelemről szó nem lehet.

Ezek azon főbb okok, melyek miatt Zombor város nem bírja elfoglalni azt a helyet, melyet geographiai kedvező helyzete, a néprajzilag és politikailag reá váró kötelesség, a tényleges viszonyok figyelembe vétele mellett, számára Bács-Bodrogh megyében kijelölt.

Ha lethargiájából fel nem ocsúdik, tán végkép a provinciális apró városkák sorsára lesz kárhóztatva. Pedig ne feledjük Montaigne szavait: »Az alkalomnak és időnek hátul már nincs haja, melynél fogva azt visszahúzni lehetne.«

Donoszlovits Vilmos.

Megyénk és a csángók.

Nagy örömmel hallgattam ma végig Pancsován a végvidéki magyar telepítési bizottság érdekes gyűlését, a bukovinai magyar testvéreink hazatelepítése érdekében; de mint bácskai ember, miután nagyrészen szülőmegyémet érdeklő az ügy, becses lapja olvasóit a gyűlésről értesíteni óhajtom.

Szabadkay elnök megnyitván a gyűlést, a zsufolásig megtelt teremben néma csend uralkodott, elnök előadja, hogy tegnap 11-ikén Klop, töltés építési osztálymérnök ur felküldött Budapestre, hogy ott Nagy György kormánybiztostól pénzt és utasítást nyerve elindul Bukovinába és beszálítja az 1000 családöt, kik egyelőre töltés építésre el jönnek, de mint magyar véreink örökké itt maradnak. Elnök továbbá előadja, hogy itt az épülő 3 községben ha a »Vojlovici« erdőt megkapják, csakis 500 családot lehet egyelőre telepíteni, tehát a legnagyobb gond, hogy még ez évben a már ide érkező másik 500 családnak tisztességes telepes hely találtassék. Ezen segitendő, felolvassa elnök, a Nmltságu m. k. Pénzügyministeriumtól leérkezett rendeletet, mely szerint Bács-Bodrogh megyében, a felső és alsó pusztá kulai kincstári terület, telepítési célra átengedtetik, mely birtok 4573¹⁸¹/₁₆₀₀ holdat tézsen s nagyobb részt a telecskai fensikon fekszik, és egyáltalán vízmentes.

E magas leirat részletes előadása után elnök indítványozza, hogy a bukovinai véreink ide érkezte után, azonnal, a midőn itt maradási szándékukat megtudjuk, forduljon a bizottság Sándor Béla főispán és Schmausz Endre Bács megye alispán urakhoz; ezen két derék és befolyásos férfiú bizton el fog követni mindent, hogy megyéjük kebelében 500 csángó magyart elhelyezzenek, sőt ha a káty kovili kincstári erdő még ez ideig nincsen eladva, (de el vannak; megvette Vámoser, Roheim és Vuics részvénytársaság), elnök véleménye szerint a Csajkás kerület ezen pontjaira nagyon előnyös volna egy magyar községet teremteni.

A gyűlés eddigi folyama szülő megyémet illeti, ezt közölni kötelességemnek tartottam.

(E nagy nemzeti célra kegyes adományokat elfogad és nyugtat a Bácska szerkesztősége).

Móricz Kálmán
m. k. adóoszt.

Hirek.

Ifj. Latinovics János ur, a rigyicai kerület orsz. gyűlési képviselője, Báthmonostor község tűz, víz és jégverés által károsult, — inséggel küzdő lakóinak — 200 frtot küldött, mely mártius 11-én 41 család közt felosztott.

Zichy Jenő gróf és Jágoosi Péterfy Sándor kormánybiztos f. hó 14-én a reggeli vonattal érkeztek Zomborba; Hoffmann polgármester és Mihályi főügyész fogadták őket. Délelőtt 10 órakor a városház tanács-termében igen látogatott gyűlést tartottak az iparkutatás ügyében. Zomborba kész munkára jöttek — mert itt az első foku ipariskola a következő napon volt megnyitandó, s így ilyet szervezni szükség nem volt. Jágoosi Péterfy ur behatólag tárgyalta az ipariskolai bizottság jelentését s nagy dicsérettel emelte ki Zombor város áldozatkészségét, mely az ipartanoda tetemes költségeit egymaga viselni hajlandó, de kiemelte annak szükségét erkölcsi szempontokból, hogy az inasztartó mesterek is évenként egy-egy forinttal hozzájáruljanak a költségek viseléséhez. Végül gr. Zichy kiemelve Bácsmegye fontosságát ipar és kereskedelmi tekintetben, haladásra buzdító szavakkal berekesztette a gyűlést.

Helyreigazítás. A Bácska 11. számában »hirek a városi közgyűlésből« címe alatt a közmunka váltásdíj egy igás napszám után nem 1 frt 50 kr. hanem 1 frt 80 krban van megállapítva, azonkívül az országos közmunka váltásdíj után 10 százalék, községi közmunka vettetik ki, mit is félreértések elkerülése végett ezenel helyreigazítunk.

Butor vásárlóknak. A budapesti Steinbach Sándor-téle hirdetést különös figyelmükbe ajánljuk.

Mileticsről. Ujvidékről írja levelezőnk e hó 9-ről: Tegnap egy 20 tagból álló küldöttség látogatta meg dr. Miletics Szvetozárt születése helyéről Mosorinról, a volt csajkási kerületből. A küldöttség tagjai leginkább földművelők s a beteg pártvezérnek gyermekkori ismerősei. E látogatás a betegnek jól esett s az itteni szerb körök kitüntetésekkel fogadták a tisztelő küldöttséget. A beteg állapota egypár nap óta javult, de az orvosok véleménye szerint ez csak átmenet s a katasztrófa minden nap várható. Gyakran örülési rohamai vannak.

F. hó 14-én tartott meg a »zombori első temetkezési egyesület«-nél a tisztújítás. Elnöknek: Huber Ignác választotta meg (ezúttal hetszéd); alelnöknek: Schaffner József; pénztárnoknak: Heizler Ferenc (ezúttal kilencedszor); ellenőrnek: Mező Mihály (ezúttal nyolcadszor); jegyzőnek: Virter Károly (ezúttal tizenegedször). Az igazgató tanácsba beválasztottak: Frendly Mihály, Husvéth István, Masirevits Sándor, Ohr János, Blechl Károly, Heindlhofer Róbert, Torma József, Vezsl István, Käsztner Ernő, Trucz Béla, Kórics Mátyás, Sztanimirovics Pál.

Cégtörles. Pollák J. Adolf és fia Baján, törölt. a szabadkai kir. trvszéknél jan. 4. — Macskovics és Grundböck Szabadkán, törölt. ugyanott jan. 23.

Ujcégek. Jakob Löwenberger vegyesárkereskedő Kiszácson, bej. az ujvidéki kir. trvszéknél febr. 26. — A. Maidaker divatárkereskedő Ujvidéken, bej. u. o. febr. 26. — G. Krämer fűszer- és borkereskedő Német-Palánkán, bej. az ujvidéki kir. trvszéknél febr. 26.

A »Purimbál«, melyet az ujverbázi ifjuság az ottani olvasó-egyesület nagytermében az izr. népiskola javára évenként rendez, ez idén, a keresztény szent ünnepekre való tekintetből, nem purimkor, hanem f. hó 29-én fog tartatni.

Paulovits Gyula, honvéd őrmester, Budapestén márc. 11-én 31 éves korában hosszas betegség után elhunyt. Béke poraira.

A Bukovinából hazakivánczó véreink felsegélyezésére Garán a következők voltak szívesek adakozni Kanyó János r. k. segédlelkész ivén: Ribovicz András 1 frt 40 kr., Penz Ádám 20 kr., Sibalin Alexa 20 kr., Rutterschmidt Ferenc 20 kr., Mészáros Sebestyén 20 kr., Szikinger Sebestyén 20 kr., Gärtner István 20 kr., Kubatovits Ignác 20 kr., Krieskovics Gergely 20 kr., Rohm Mihály 30 kr., Geresch Gyula 30 kr., Sprodt József 20 kr., Késmárky Kálmán 50 kr., Tóth Márton 10 kr., Égi Lajos 20 kr., Tóth János 20 kr., Keiner Gáspár 30 kr., Kanyó János 1 frt, összesen 6 frt 10 kr. (Vajha a hazafias káplán ur példája mindenféle vonzana. Szerk.)

Utánzásra méltó példa. Engel Adolf, helybeli vegyeskereskedő, magyar lelkületének igen szép és praktikus bizonyítékát adta abban, hogy boltjának minden fiókját magyar címszalaggal látta el. Szinte jól esik a szemnek, ilyen — sajna — magyarföldi ritkaságot látni. Az érdekesnél érdekesebb s helyes magyar érzékkel összekombinált jegyzéksavok helyben készültek.

Doroszlói plébános, mint hírlík, Horváth Imre, uszói plébános fog kinevezettni.

Csantavér, Topolya, Kishégyes, Verbász, Ó-Kér, Kiszács vasuti állomásokon magánsürgönyök is fölvetetnek.

A bajai tűzoltó egyesület két jó karban levő nagy fa-vízpiszkát jutányosan elad. Tudakozódok oda forduljanak.

Bokros Tuma István, jankováci illetőségű fegyveres futó betyárt, Szegszárd körül a megyei pandurok elfogták.

Baján 1165 napszamos van; ezek a folyó évtől adómentesek s összesen 2835 frt 50 krral voltak megadóztatva.

Sürgöny. Ó-Kanizsa márc. 18. Wagner Ferenc elnökléte alatt, e nap 11 órájában megtartott népgyűlésen több ezernyi lakos egyhangulag tiltakozik az ujonnan alakítandó megyéhez csatoltatás ellen, megvetését fejezi ki azok iránt, kik félrevezetni akarták. Mester.

Zwarinyi Károly, ujverbázi nyugalmazott tanár, éltének 75-ik évében harmadfélévi szenvedés után jobblétre szenderült.

Eladó gőzcséplőgépek című hirdetésünkre figyelmeztetjük a t. olvasót.

A budapesti országos »Gazdakör« élénk megbeszélések tárgyává tette a budapest-zimonyi vonal befásítása ügyét s Luczenbacher Pál, egy megyénkben igen derék férfiú, végezte azt el, amit a mi országos képviselőinknek vagy intelligens birtokosoknak kellett volna tenniük. De sajna! Nem olvashatjuk egyetlen megyebeli gazda vagy nagybirtokos nevével sem azon derék testület szövívői között. Mindenesetre csak a sa-

Melléklet a „Bácska“ 12-ik számához.

Ját jól felfogott érdekekben cselekednének a vonalmenti községek, ha a „Gazdakör“ igazgató választmányával ezen, őket legközelebről érdeklő ügyben alkalmas összeköttetésre lépének s tehetségük szerint iskolakertjeik állagát is feljárnának a szóban forgó nemes célra. Az érdeklő jegyző urak igen szép teret találhatnak e kérdésben, mindenkor tanúsított közügyi buzgalomuk érvényesítésére.

Sztanisicsra visszahelyezett örmesteri előléptéssel Bauer Ferenc esendő-örsparancsnoknak.

Pályázat hirdet a szegedi kamara az előléptés folytán megüresült hódásági közjegyzői állomásra.

0-Becsen behozták az iskolai takarékpénztárát.

Arveres lesz Kulpinban Sztratimirovics Dániel 4160 frtra becs. ingatl. ápril 2-án.

Zentán a tavaszi országos vásár f. hó 27—28-án fog megtartatni.

Tormasy Gábor, szabadkai segédlelkész, mint már hetek előtt újságoltuk, a gákovai plébániát csakugyan megkapta.

Szabó Mihály kir. járásbíró ur Titelről mai napon a Szt. István szoborra o. é. 5 frtot küldött be. Fogadj a nemeskeblű adakozó halás köszönetem. Zombor 1883. március hó 18. Czirfusz Ferenc.

Zúzavár. Az itt működő szintársulat vasárnap este a „Tót leány“ népsziművet akarta előadni. A tiszta bevétel fele a társulat, fele a szegényalap javára volt szánva. (A szinlap csak a szegényalapot említette.) Délelőtt Nyilvai Irma, a társulat tagja, 130 frt követelés erejéig biztosítási végrehajtás útján lefoglaltatta az összes bevételt s a jegyeket zárgondnokkal árusította. A szinigazgatók a foglalás alkalmával kijelentették, hogy az előadást csak úgy tartatják meg, ha a zárgondnok a napi kiadásokat, mint a színház-bérrt, világítási költséget, a tagok és zenészek díjait stb. az előadás megkezdéseig a bevételből kifizeti, mert ők nincsenek oly helyzetben, hogy ezeket sajátjukból fődözzék. A zárgondnok este 6 órakor a szinigazgatóknak kijelentette, hogy a napi kiadások kifizetése iránt csak hétfőn nyilatkozhatik, s a befolyt pénzzel eltávozott. A világítás költségei nem levén előre kifizetve, a gépkezelő a gazolin-fejlesztő gépet utasítás szerint be sem fűtötte. Azonkívül a színészek kijelentették, hogy miután az előadásból hasznuk ugy sem lenne, szerződésük pedig már nem köti őket, — nem hajlandók játszani. A közönség túlnyomó része, a történekről mit sem tudva, sietett a színházba, hova persze be sem mehettek. Nagy csoportokban várták sokan az eset magyarázatát, mellyel egyes beavatottak és színészek csakhamar szolgáltak. Sok heves kifakadás hangzott fel, részben a szinigazgatók, részben a foglalás ellen. A foglalás pedig megbosszantotta ugyan a közönséget, de a foglaltatónak nem használt, mert a lefoglalt pénz csak a szinlelőadásért adott előleg volt, mely a szinigazgatók tartozásának lerovására csak az esetben lett volna fordítható, ha a hirdett előadás megtartott volna. Ez nem történt s így a pénz csak előleg maradt, mely visszajár azoknak, kik jegyeket váltottak. Megütközéssel hallottuk, hogy a szinigazgatók tegnap kijelentették, miszerint a társulat tagjainak körülbelül 6—800 frtra rügó követeléseit nem bírják kifizetni, s így a tagok elutazni sem bírnak. A könyvés rubatárt már elküldötték. A pénteki hangverseny hozadékából a társulat tagjainak hátralekös díjait kellett volna kifizetni, mert a rendezőségnek mult számukban közölt levele és a hirdetések szerint a hangverseny a társulat tagjai javára volt rendezve. A közreműködők és a közönség a szegény pénz nélküli színészekért áldozott a pénteki est alkalmával, s a jövedelem mégis a bukott szinigazgatók tartozásai apasztására a részvénytársaság pénztárába folyt be. Tessék most még egyszer adakozni, hogy a színészek elutazhassanak és éhen ne haljanak.

Csütörtökön a r. k. egyházvédnökség bizottsága, mely indokolt költségelirányzat és megfelelő tervek beszerzésére küldetett ki, délután 3—7-ig a polgármester, mint elnök, irodájában ülést tartott. Az értekezlet eredménye ez: Miután a zárda és fiiskola terve együtt 110,000 frtba kerülne; miután az előbbi költségvetése se volt elfogadható, pedig némiképp jutányosabb volt a jelenlét; miután végre a bizottságnak más missiója nincs, mint csak Pártos műépítéssel érintkezni: ennél fogva a bizottság többsége ajánlani fogja az egyházképviseletnek, hogy a Pártos-féle tervet elfogadják, de mert kivétel drága, azért próbáljon meg esetleges olcsóbb kivételre pályázatot hirdetni. Ez a határozat több szempontból kifogásolható. 1. Indokolatlan bizalmatlansági szavazat Pártos, illetőleg az ő költségvetése iránt; ép oly indokolatlan és helytelen, mint volt az a monopoliuszterü bizalom, hogy minden pályázat, szabad verseny és nyilvánosság kizárásával épen azt a férfit jelölték ki szakközegül, aki maga egy év előtt kormánytól és sajtóiban egyaránt tiltakozott a kézalatti építkezések ellen; aki már első tervével megmutatta s kijelentette mintegy, hogy ő, hirtvérsé váló tekintetből, stiltalan épületet nem tervez, a stilszerűt meg a mi pénztárunk nem bírja el. Aki országházakat, monumentális fővárosi palotákat tervez és megnyer, annak — ha becsületből nem utasítja is el kerekén — az efféle vállalat csak foltozó munka, csak nyűg. Mert a le-följárás költségei, a sok idővesztés, a munkakör és erő illetén dekompozíciója mellett, ő nem igen találja meg a kalkulust számadásában. A versenytelen vállalkozások kora lejárt; ma csak a pályázat-hirdetés helyeseltető. 2. Tekintve, hogy az iskolaépítés, ahol — mint nálunk — elegendő tér van, nem valami nagy műtervezési kapacitást igényel; sőt tekintve, hogy az iskola ugyszólván csak sablonzerűleg épülhet helyesen: ha helyben és országos lapokban hirdetnek pályázatot, a kivihetetlen tervekért is okvetlen kifizetendő díjak fejében kaptak volna 10—20 alternatív tervet s részletes költségvetést, melyek a szabad versenynek tért nyitván, bizonyosan előnyösek leendettek úgy az épület célszerűségére, mint a pénztárra. Tudják ezt a bizottság tagjai mindnyájan; látták legutóbb a honvéd kaszárnya kiadásánál, hogy a legdrágább terv 5% ráfizetést követelt, míg a legolcsóbb 9%-ot elengedni volt hajlandó s így az árlejtés olyan kis — 30000 frtos — épületnél is 14% különbözetet eredményezett a város javára. 3. Ismeretes — legalább mielőttünk — az,

hogy a magyar kormány, illetőleg Gönczy ministeri tanácsos adott ki egy közösen forgó gyakorlati táblázatot, melyen tetszés szerinti osztályú iskolára és tanulóra szabott részletes iskolatervek vannak, úgy hogy azokat minden tisztességes pallér vagy építő mester fogyanatosíthatja. Tebát a pályázat meddőségétől félni nem lehetett. 4. Ismeretes — legalább előttünk — hogy biboros érsekünknek van Kalocsán rendes építész és mérnöke, akik az ő főpásztori kormányja alatt már legalább 10 monumentalisan mondható és eddig semmi kifogás alá nem ejthető épületet emeltek, legutóbb az óriási terjedelmű s amellett igen jutányos kalocsai kasszináriumot. Miért oly bizalmatlanok a főpásztorhoz, hogy az ő megkérése helyett — mely bizonyára nem leendett sikertelen — inkább költik szükségtelenül tervekre a pénztárt, semhogy oda fordulnának, ahol bizonyára kész tervek tömegesen fekszenek választékra. Azért kérjük az egyházközséget, hogy ha ezen újabb sehéus, se hal-féle jelentés eléje kerül, mutassa meg már egyszer, hogy nem új játékot a serdülő nemzedék lelkiismereti felelősséget involváló érdekeivel, s — mondva indoklatlan csökönyösségről, hirdessen már egyszer vagy pályázatot, vagy — ami okosabb és olcsóbb — forduljon tervekért az érsekhez.

Biztosíthatunk mindenkit, hogy nem kerül bele egy évez huzavonába a semmi, mint került most és ha előadják a mondott helyen az ügy égető sürgős voltát, lehető legrövidebb idő alatt meg lesz az épület. Ha a szinház fölépülhetett alig fél év alatt, miért ne a két iskola?

Igazán nevétség a világ előtt, hogy az iskola megszavazása óta megint elmult egy egész esztendő, anélkül, hogy es a fontos ügy csak egy lépéssel is előre haladt volna. Ime a közmondás: Sok baba közt elvesz a gyerekek Szerk.

Jablonsky Géza, távirász, a „Bácska“ régebbi dolgozó-társasága, Budapesten elhunyt.

Figyelmeztetjük a közönséget a gazd. egyesület mai közleményeire, kivált a Morovicán kávé számban élvezett sója babra.

Szabadkán Láng József volt budapesti ügyvéd irodát nyitott.

A **Bács-Bodrogher Presse**, ez az újvidéki pangermán zúglat, így szól az országgházban tárgyalat közpiskolai törvényjavaslattól: „Der unselige Mittelschulgesetzentwurf spukt noch immer im ungarischen Reichstage.“ Ptuj!

A helybeli iparos iskola márc. 15-én, dacára a közgyűlés „okvetlen“ határozatának, — nem tudjuk miért? — nem nyitott meg. A tervezetet különben a városi közgyűlés jóvá hagyta, csak a vallásánitást rendelte vasárnaponként 9—10-ig megtartatni.

Zombor város szombati rk. közgyűlésén a honvéd kaszárnyára vonatkozó tervek fölött döntöt. A legmagasabb kínálat 5% ráfizetés, a legjutányosabb 9% engedmény volt. A közgyűlés Ullrich és Prokop helybeli polgároknak 7 1/2% árengedésű ajánlatát fogadta el, mert dacára a látszólagos nagy különbözetnek, a valódi különbség, mint többlet, csak 300 frt.

A r. k. templom tornyának kijavítását Zellerin Mátyás, budapesti jóhírű cég vállalta el. A munkának szeptemberig készen kell lennie. Bár egyuttal e csinos stílus, szép tágas templomot egészben restaurálnák, padjait és zúgait a ragadó viaszról epurálnak, oltárait a városhoz méltó áhítatos mintában újja szerveznék. Hanem — sajna; — ez iránt nem érdeklődik az a sok öns és szájas ember, aki új templomot akar csak azért, hogy legyen oly kassza... oly húsos fazék, amely körül ő a szakács.

Az újvidéki törvényszékhez segélydíjas joggyakornok kerestetik.

A szabadkai ügyvédi kamarából, Merényi Árpád zentai árvaszéki ülnökké választatván, kitűreltetett; dr. Reisner Lajos szabadkai ügyvéd pedig folytatólag beiktatott.

Az iskola utca Falcione Lőrinc-féle házban egy svájci mellbeszakadt 460 fontos hízott némben mutogatja háját.

A 17-iki városi közgyűlésen 26,101 frttal Ullrich és Prokop helybeli vállalkozók vették át a honvédkaszárnya építését.

Jelentés és nyilvános köszönet. Az itt működő szintársulat javára rendezett hangverseny és műkedvelői szinlelőadás tiszta jövedelme — a 112 frt 92 krnyi költségek levonása után — 176 frt 38 krt tesz. Midőn ezen eredményt az alólirt bizottság ezennel közléstesi, kedves közelettségének ismeri Babic Adél, Falcione Milla, Heindlhofer Emma, Kiss Irma, Lovászi Aranka, Lovich Aranka, Mihályi Bella, Mokry Berta, Rátai Eszter, Rezsnyei Ilona, Tessényi Vilma, Thim Flóra, Vojnits Bella, Wundszám Ida és Kornélia ur-hölgyeknek és Barassevits István, Bieber Gyula, Dekker Gyula, Mattyasovszky Emil, Dr. Modor Vidor, Reitter Oskár, ifj. Tribusz Ferenc, Trischler Ferenc uraknak, a „kaszinó-egyleti dalárdának“ és Városv László urnak, ki mint rendező volt szíves közreműködni, szíves közreműködésükért mélyen érzett hálájának és köszönetének ez uton is kifejezést adni Zombor, 1883 március 19-én. A rendező bizottság nevében: báró Podmaniczky Armin, biz. elnök.

Stadler Károly, színházi dízfestő, ma tartja jutalom előadását. A t. bérlő közönség kelyeikről ma déli 12 óráig rendelkezhetik.

Felhivas. A magas földmívelési miniszterium a m. gazd. egyesülethez árva rosznak Bromus inermis és Esparsette-féle takarmánymagvakat küldött kísérlettel véget. Akik ezekkel próbát tenni óhajtanak, az eredményről az egyesülethez teendő jelentés kötelezettsége mellett, ingyen magért folyamodhatnak. Hasonló célból és föltétel alatt kaphatni ugyancsak az egyesületnél golyóba bot, továbbá zölden főzésre alkalmas bőven termő fel-futó — és törpe mont d'or babot, végre marhahizalásra igen célszerű sója babot. Az elnökség.

A magas földm. ipar és keresk. miniszterium megkereste gazd. egyesületünk, hogy a racka birkafej osztályozhatása és gyapjának megvizsgálása végett a megyebeli birkatenyésztők szíveskedjenek az egyesülethez beküldeni egy csipetke gyapját, mely a juh farktővénel borig lenyirandó az állatnak részletes leírása-

val együtt. Kiváló adatok: szarvalak, átlagos élősuly, a gyapjú mennyisége és ára, a nyírás ideje, a határbeli juhállomány, a báranyozás évadja. Az elnökség.

A gőzfürdő a husvét napokon zárva lesz. Hirdetmény. Budapesten április 14—16-ik napján díjazással egybekötött juhtenyészállat vásár tartatik a fővárosi marhavasártéren. A rendező bizottság a köz- telken ülésez.

Irodalom.

Megjelent az „Önügyvéd“ című mű 20. füzet. Irta KNORR ALAJOS. Kladjaifj. Nagel Ottó Budapesten. a nemzeti színház bérházában. E füzetben a szerző a váltói peren kívüli, kereskedelmi peren kívüli eljárások szabályait, a kereskedelmi cég bejegyzésének módját, közli az értékpapírok megsemmisítése körüli eljárásnak és az értékpapírok elévülésének szabályait. Ezek után áttér a büntető eljárásra; ismerteti a büntető bíróságokat, azok hatáskörét, és a bírói illetőséget, tárgyalja a büntető eljárások különböző neveit, nevezetesen büntettek és a kir. törvényszékhez utalt vétségek körüli eljárást, a kir. járásbírói ügyekhez utalt vétségek és kibágások körüli eljárás szabályait, végre értekezik a jövedéki kibágások körüli eljárásról, és ezután megkezdí a sajtóügyi eljárás ismertetését. Ez igen érdekes füzet ára 30 kr.

Uj zeneművek. Táborzsky és Parsch zeneműke- reskedésében Budapesten megjelent: „Négy magyar népdal.“ 1. Hol a Tisza vize... 2. Ne hidd, ne hidd... 3. Nem nézek én... 4. Virágos fán... Énekhangra, zongora kísérettel vagy zongorára külön szerző Varga József. Ára 80.

A „Magyarország és a Nagyvilág“ c. fővárosi szépirodalmi lap 15 körmőci arany jutalmat tűzött ki 2—3 számra terjedő elbeszéléseire; a „Pesti Hirlap“ pedig 10 k. aranyat, egy tárcacikkre. Határidő május 15-ike.

Pálinka-ivás ellen.

(A Bács-Bodrogh megyei tankerület valamennyi néptanítójához.)

Nincs köztünk, ki ne tudná azt, hogy nem csak az iskolás gyermeket, hanem bizonyos tekintetben a a népet is kell oktatni, mert ez által annak erkölcsi- ségét, munkaképességét, anyagi és szellemi jólétét mozdítjuk elő.

Akik a népoktatás, ezen most említett főfeladatoknak megvalósításán fáradoznak, sajnosan tapasztalhatják, miszerint a cél elérésében vagy annak megközelítésében az alsó néposztályt nem ritkán a mértékletlen pálinka-ivás akadályozza.

A pálinka-ivás, ezen lassan ölé méreg, megyénkben is megdöbbentő mértékben van elterjedve. Pedig e termékeny földön hajdanában a pálinkás boltokat csak elzüllött életű egyének, kiéhezett drótos-tótok és iszákos koldusok keresték fel, ma azonban az alsó néposztályból is igen sokan oda viszik keservesen megkeresett filléreiket.

Ezt mindenáron meg kell akadályoznunk, mert a mértékletlen pálinka-ivás, testi és lelki elsatnyulást és végeleszegényedést von maga után.

A baj orvoslására a lelkeszeken kívül a tanítók is hivatva vannak: ugyanazért figyelemmel a vallás- és közoktatási m. kir. miniszter ur Önműságnak m. évi 1763. sz. a. kelt rendeletére felhivom Bács-Bodrogh megye összes néptanítóit, hogy a pálinka-ivás meggát- lása érdekében emeljék fel szavukat.

A tanító a mindennapi és az ismétlő iskolában, sőt alkalmilag a néppel való érintkezésekben reá mutathat ezen szenvedélyre és különösen megmagyaráz- hatja azt, hogy a pálinkának tápláló ereje nincs és ha mégis látszólag erőt ad, az csak onnét van, mivel a pálinkában levő szesz (alkohol) felszívatik a vérbe és a sebes vérkeringés által a szív gyorsabban működik. Eppen ez okból figyelmeztesse őket, hogy a pálinka amennyire látszólag jótékonyan hat a testszerve- zetre, oly káros hatással van arra később, midőn t. i. az alkohol hatása megszűnik, mert a szesz kipárolgá- sánál lehagoltság, a tagok lankadtsága és álomutáni vágyakozás áll be.

Ezen rövid szavakból láthatjuk a tanító urak, hogy ők nemcsak az iskola falain belül, hanem künn, az életben is üdvösen működhetnek. Világosítsák fel a nép azon osztályát, melynek a felvilágosításra minden lépten nyomon szüksége van. Tartsnak felolvasásokat, szóval érvényesítsék befo. yásukat.

A munka nehéz, mert megrögzött szokásokkal kell küzdeni, én még is hiszem, hogy kellő tapintat- tal, kitartással a mértékletlen pálinka-ivástól igen sok el lehet szoktatni és így legalább a jövő nemze- dek ezen szenvedélytől megóvatik.

Zombor 1883. március 15-én.

Czirfusz Ferenc,
kir. tanácsos,
Bács-Bodrogh megyei kir.
tanfelügyelője.

A zsidó zugiskolákról.

Végre hát mit is tehet a magas miniszterium azok ellen a zugiskolák ellen? Egyszerűen elrendelni, hogy minden zugiskola három hónap alatt bezárandó? De hol vannak zugiskolák; kik tartják fenn azokat? Felelet: a zsidók!

Csakis a zsidók azok, akik nem akarják belátni, hogy a zugiskola a legveszedelmesebb fundamentoma az általános művelődésnek; a zugiskola soha sem képes megfelelni a mai viszonyok követelményeinek; a zugiskola egy az emberiség keblében rágódó féreg, mely csakis annak rombolására törekszik. És ezeknek a rágódó férgeknek egy csapással való kiirtását ren- delte el igen okosan most a magas miniszterium!

Nagyszerű jelenetnek voltam a multkor szemta- nuja. Összejöttünk öten egy csomóba — mind tanítók — persze zsidó tanítók. Nem akarom megnevezni azon helyeket, hol azok egyenként működnek, elég lesz —

azt hiszem, ha azt mondom, hogy köztük van Petrovác is. Érdekes lett volna valamely tanügybarátnak távolról hallgatni beszélgetésünket, mely ugyan elég rövid ideig tartott, mert meg kell jegyezni, hogy semmi sem utalatosabb előttem, mint az, hogyha valakinek még csak fogalma sincs a tanítás módszeréről, a nevelés elveiről, annál kevésbé arról, hogy hát tulajdonképpen mi is egy tanító, és elég vakmerő magát az embernek bemutatni: „N. Y. x-i izr. tanító.“

Ilyenek láttára aztán nem csoda, ha az embert előnti az epe; hanem türtöztetni kell magunkat! „Örülök, hogy van szerencsém!“ (Magamban: „Ez is tanító!“...) És mind a négy így mutatta be magát! És mind a négy nem egyéb, mint — egy schakternél 3 hét alatt kitanult — schakter!

Ezek aztán tanítók! „Ha szabad kérdeznem, hol végezte a képezdét?“

„En x-i rabbinál voltam talmudista, és onnét jöttem ide!“

„De hát készül ön vizsgálatra, hogy legalább magán uton szerezhessen oklevelet?“

— „Hiszen nem akarok örökké tanító maradni!“ válaszol szemtelen vigyorral.

„Hát kégyed hol végezte a képezdét? Vagy hol kapott oklevelet?“

„Ben tanultam N. schakternél!“ Ez már magyarul felelt (az első németül) hanem annyira kicsaklolt nyelve, hogy szemem mindig kerestek valamit — szerettem volna hamarosan cölöpöt kötni nyelvére, ne hogy kitorjék a szegény magyar szó alatt!

De minek irjam tovább e jelenetet? Mind a négy schakter volt; mind a négy bitangolja a becsület tanítói nevet; mind a négy nem ér egy hajtófát!

„Hát azt hiszik — fordulék most hozzájuk egészen nekihevílve — hogy sokáig fogják önök a tanítói nevet bitangolni; (én már ekkor tudtam a legújabb miniszteri rendeletet) hisz önön magukat csufolják, ha magukat tanítóknak nevezik!“

Nem hallgattak ők engem tovább! Ott hagytak, mint szt. Pál az előhokat! Ambár szerettem volna még egy kicsit a „szivükre“ beszélni; de többé nem láttam őket — eltűntek!

Es hány zsidóiskola van ilyen tanítókkal? (Bácskában is feltudnék sorolni 51-et) Hány gyermek lesz szerencsétlen ilyen tanítók kezei között? Hány jóvaló képzett tanító kénytelen állomás nélkül tengődni ilyen tanítók miatt? Hányan hoznak szégyent, gyalázatot a nemes tanítói testületre?

De nehegy azt higgyük, miszerint ez a főbűnös fél: menjünk tovább! Igen, ez a fél, melyről eddig szólottam sokkal kevésbé bűnös és hibás, mint az a fél, aki őket tanítóknak felfogadja.

Nem is bírom azt a ravaszsgót, azt a leleményességet, azt a törekvést a népközlési törvények kijátszására eléggé esetelni, mely a legtöbb zsidóközöség (tisztület a kivételnek) jellemzi!

Es mindezt miért teszi? Csak azért, hogy ő lehessen az úr!

Ha okl. képzett tanítót választanak (akkor választani kell — nem pedig fogadni a kulai vásáron!) attól félnek, hogy azt nem küldhetik ám el olyan könnyen, mint az ilyen szedett-vedett schakter-tanítókat! Véglegesítve van, mert a törvény értelmében: „a tanító élethossziglan választatik, s hivatalától csak súlyos büntények stb. miatt mozdítható el!“ Ha tehát az az élethossziglan megválasztott tanító nem úgy találna neki köszönni, mint ahogy azt a Tekintetessége vagy Nagysága óhajtja (és meg is illeti?) akkor nem küldheti el; pedig az a tanító akkor már semmit sem tud, ostoba, faragatlan, szóval: kiállhatatlan; de hát nem küldheti el! Mindezt ők is igen jól tudják és csak azért igyekeznek mindig a törvényt kijátszani és olyan schakter-tanítót választani, — pardon! fogadni a kulai vásáron — aki, ha nem megy neki kezét csokolni és hizelegni; aki ha elmulasztaná minden tettét dicsérni, vagy gyermekeit az ő parancsa szerint tanítani; könnyen, minden ceremónia nélkül, kiöblöztetné iskolájából, nézzen más állomás után s pusztuljon.

Es ő pusztul is, csakhogyan ebben gubát cserél. Elmegy másik faluba; megfogadtatja magát és téri pár hónapig ezek embertelenségeit is, és így tengődik mindaddig, míg csak valami jó parthie nem akad számára és akkor ő a legjobb Geschäftsman!

1-ször. Tehát azért nem akarnak sok zsidóközöségben nyilvános iskolát véglegesített tanítóval, hogy ők parancsolhassanak a tanítóknak; ők fogadhatják meg és küldhessék is el saját tetszésük szerint; szóval, hogy ők lehessenek az urak! Hej, ha tudnák, hogy ez a sok — majdnem félelvi — tanítótólzatás milyen méreg gyermekeik lelkére: bizonyosan nem tennék! De ők urak akarnak lenni!

2-ször. Ott van az orsz. tanító nyugdíjintézet! Minek fizessenek ők még tanítójukért a nyugdíj-intézetbe is? Hallatlan badarság! Egy tanítóért még nyugdíjintézetbe is fizetni! Hát adnak ők más cselédjöknek nyugdíjat? Talán a tanító különb cseléd mint a szobalány? Gyere csak!...

3-ször. Nyilvános iskolát törvényszabta módon kellene felszerelni; ez pedig egészen felesleges kiadás lenne. Ha ők, meg aztán ők tudtak tanulni mappák, képek, golyóbis stb. nélkül: miért ne tudnának gyermekeik is? Gyere csak!...

4-szer. Nyilvános iskolában a tanítóknak a miniszteri tanterv után kell eljárni, ami megint nem az ő inyök szerint van szerkesztve. Miért ne tudna az a tanító 8-12-ig és 2-6-ig ott ülni az iskolába és magoltatni az ifju nemzedékkel? Felejt ő ilyenkor mindent! Felejt gyermeke jövő boldogságát, felejt a tanító túlterheltségét; csak az lebeg szeméi előtt, hogy odahaza ne alkalmatlankodjanak, ne zúgjanak azok az apró nebulók az ő füleibe!

A tantárgyak minő rendben és mennyiségben, milyen módon adatnak a gyermek elé ilyen zugiskolákban, arról hallgatók, mert nem akarom a kedves olvasónak étvágyát tökéletesen elrontani!

Tudnék még 5-ször, hatodszor, 7-szert is mondani; de azt hiszem: elég lesz; nem akartam ezzel senkit sem gúnyolni, csak javítani és hiszem is, hogy senki sem veszi e sorokat sértésnek. Akinek nem inge, ne vegye magára, akinek pedig inge, az javuljon!

Eleg nem szép, hogy eddig vártak! Az üdvös rendelet itt van — bár sokáig késétt. Ami azonban

üdvös, az sohasem jön későn. Adja Isten, hogy oly sikerrel végezzék feladatát, amilyen sikert én és a legtöbb velem egyet értő ügybarát kíván

Ugy legyen!

Pivnica, 1883. mártius hó.n.

Göndör.

Ujvidék, 1883. március 14.

Az országos veres kereszt egyesületnek ujvidéki fiókja által rendezett hangversenye, minden várakozásunkat, minden tekintetben felülmúlta. Tekintve az anyagi sikert, mely dacára a tetemes kiadásoknak 400 frton felüli tiszta nyeményt jövedelmezett, már képzeltetni, hogy nem mindennapi dolog ment itt végbe. F. hó 8-án a bemeneti jegyeket reggeli 9 órakor eladásnak bocsájtották és márgyanaz nap délben egyetlenegy jegy sem volt többé kapható A zsufolásig és díszes közönséggel telt színháztermében f. hó 10 én tartott a hangverseny s a műsorozat minden egyes pontja megérdemli, hogy róla emlékezzünk. 1. „Hungária“ nagy előkép, előmutatva 18 urnó és 8 leánygyermek által Ujvidék legszebb nője Hofbauer Helén urnó képviselte Hungáriát, körülvéve a magyar korna országainak egyes nemzetiségeit előtűntető női koszorú által. Frankl Istvánné (búnyó), Arnoldné (szerbnő), Schreiber Antalné (svábnő), Wenzel Józsa k. a. (bolgárnő), Profuma Emilia k. a. (szász), Fetter Pepi k. a. (pipás és kártyáthányó cigányasszony) leginkább tüntek ki. Az előképet Hadsics Antal ur, a szerb matrica tudós titkárja rendezte. A függöny 5-ször gördített fel. 2. A szerb dalokat Jorgovics Sándor ur derekasan énekelte. Eredeti és igen talpraesett volt a 3. pont alatti német szavalmány: a falusi leány, előadta Schreiber Antalné urnó által. A humor és komolyság öszvetes szavalmány ily kedves küllemű hölgy által előadva, a közönség élénk és viharos tetszésével találkozott. 4. Aria „Traviatából“ és „Brabs bölesödala“ énekelve Prasech Anna urnó által. Előadó nő művészi hanggal bír, a stacatit bámulatra méltóan hallatta. 5. Szerb költemény „a cigány“ Kovačević Novák montenegrói fiatal ur és nemes által eredetileg és átgondolva szavaltott. 6. „Tannhäuser nyitány“ 2 zongorán Grosics Zorka, Stanojevics Mártha, Hók Leona és Koda Zsófia urhölgyek által nagy technikai ügyességgel előadott. 7. „Barátság“ Vigjáték. Nem akartuk volna hinni, hogy mükedvelők játszanak azon a színpadon, mert becsületükre vált volna színeznek az egyes szerepek ily kitűnő előadása. Frankl Margita urnó művészi szerepelte a félelemtől lesújtott hitvestárt, ki férje segédjének szerelmes levelet írt s mikor már nem tudja, hogy most mit kövessen el, ha férje megtudja, nát barátságból magára veszi Lucy barátnője a dolgot. Lucy szerepe biztos kezében volt, Bölesföldy Róza urnó kezében. Szerencsénk volt Bölesföldy urnót több ízben mint művésznőt megcsodálni, most is régi hírnevét fentartotta. Szerepébe magát tökéletesen beleléte és a segítségére kész barátnőt oly kitűnően adta, hogy a közönség minden fellépte alkalmával éljennel fogadta. Szalay Lajos a „krumpli“ és „répa“ tudóst elragadtató humorral adta. A szokott phlegmából kiesett dühögő férjt, mesterségesen játszotta. Méltóan állott oldala mellett Kulcsár Ferenc ur, ki az engesztelő barát és bocsájtani tudó férj szerepében a közönség helyeslést kívívta magának. Kugler István ur a közönségnek először mutatta be magát, szerepét feszletlen átgondolással adta. Az egyes műsorozati számok után a 70-ik gyalogezred kitűnő zenekara, derék karnagya vezetése mellett a legújabb zenedarabokat adta elő. Az előadás 12-én szintén zsufolt ház előtt ismétlődött.

A „Zasztava“ 32-ik számában szabadkai levelezője, mely és iszonyu háborodást érez a felett, hogy a szabadkai szerbek nem akarják a Zasztava programját teljesen osztani Nagy aggodalmat érez a jövőre nézve, a „hatalmas“ szerb nemzet sarjadozik és a magyarok részéről felfalatik. Nagy megbotránkoztatására szolgál továbbá azon körülmény, hogy Gerőfi Andor szabadkai szinigazgató a szerb királyi kormánytól engedélyt nyert Belgrádban 10 magyar előadásban társaságával fellépni Azon kedves hiszemnek ad kifejezést, hogyha már a szerb kormány magáról el is felejtkezett, hát a szerb nemzet tudni fogja mi a kötelessége. A szerb nemzet undorral és megvetéssel fogja ezen toladó magyar komédiásokat visszautasítani, a szállodatulajdonosok nem fognak nekik szállást adni, ételt, italt majd pénzért sem kapnak, egyszerűen halál s ki tudja még mi más vár ott rájuk. Állítja tovább, hogy Gerőfi egyike a legtragább szinigazgatóknak, csakis scandalozus darabokat adat elő, a szerb színészeknek még a saruit sem méltó leoldani, s így tovább... Kétségkívül, hogy a levelező, midőn mindezeket írta, tollát epébe, fejét meg alkoholba mártotta! Szegény Gerőfi! De hát miért nem is fordíttatja magyarra „saturica i šubara“ vagy „drljavi aza, kicos pela iz balavi Gyura“ című híres színműveket s mért nem hozza ezeket repertoírjába? Ezen két jelzett darab között az utóbbiban, a 3 ik címszerepet tán szívessegből a szabadkai Zasztavas vállalná magára?! — No de aztán, ily gézengúz levelezésnek csakis a Zasztava adhat helyet!

Minap fordult meg egy küldöttség Tisza Kálmán és gr. Szapáry miniszter uraknál, azon kérelemmel, hogy engedessék meg nekik Felső- és Alsó-Kovil mellett elteleülő nagy térségen egy tiszta magyar falut felépíteni. Ezen szegény sajnálatra méltó emberek már mintegy év óta 2 szedelgő ügyvédfelettől zsaroltattak, s mintegy 800 frttal kipusztítottak, míg végre Péterváry Sándor helybeli városbíró inrok az ügyet magáévá tette és főispánunk engedelméből a küldöttséget Budapestre vezette. A magas kormánytól biztosított ígéretet nem nyerve, miután a földterület elárverezték, de az árverés eddig a m. pénzügyminiszterium által még nem hagyott jóvá. Remélhető, hogy a magas kormány, tekintettel arra, hogy ugy politikailag mind pénzügyileg egy magyar falunak telepítése a csajkások között csak az ország hasznára lehet, nem fog kételkedni a küldöttség kérelmét kedvezőleg elintézni.

Országgyűlési képviselőnk, nagys. Bende Imre apát ur, a husvéti ünnepeket körünkben fogja tölteni és nagyheti, valamint a husvéti szertartásokat önmaga szokott ihlettséggel végezni.

Mükedvelőink husvét után a helybeli önkényes tüzoltó egyesület zászlaja javára színelőadást fognak rendezni, mely alkalommal egy magyar és egy német vigjáték és szerb felolvasásból fog a műsorozat állani.

Ujvidék és Pétervárad közötti hajóhid f. hó 10 én bekötötték és a közlekedésnek még az nap átadott.

A helyben felépítendő selyemgubó raktár költségei 12959 frt 89 krban lettek előirányozva. A nyilvános árlejtés f. hó 20-án 9 órakor d. e. a városi tanács nagytermében fog megtartatni.

X.

O-Becse, 1883. márc. 15

Néhány szó az ó-becsei járásosztás kérdéséhez.

E lapok hasábjain egy ízben szó volt már a járásosztásról, de annak további lefolyásáról a r. levelező meg nem emlékeztet, szabadjon nekem e mulasztást helyette helyre hozni.

Az O-Becsen megjelenő „Bácskai Gazda“, az ó-becsei magyar gazdasági társulat közlönye, folyó évi 3-ik számában a járásosztás kérdésével foglalkozván, minden betűjéből a szándékos félre vezetés, az osztás mellett feltűnően meleg érdeklődés és a dolgoknak nem igazi színökben való feltűntetése foglaltatik.

A hivatkozott szám vezércikkének bevezető sorában a többi közt 33 olyan szerb gazdát is említ, kik a járásosztás iránti keresetet aláírták.

Ez állítás valószínűtlenségét igen erősen támogatja azon körülmény, hogy az osztás vagy nem osztás kérdésének a városi képviselő testületi ülésben történt szóba hozatalakor a 33 szerb gazda közül 2 virilistagazda határozottan az osztás ellen nyilatkozott, miből méltán következtethető, hogy e 2 gazda, de tán még többen is, nem jól értették meg, hogy mit írtak alá.

Azt mondja továbbá, hogy a 150,000 forint kölcsön felvétele az osztást siettetette. Ezt elhiszük, még pedig annyira, hogy hajlandók vagyunk annak is hitelt adni, hogy a kérdéses kölcsön eszmjének néhány készsége jóváhagyója csakis azért magya az eszmét eleve jóvá, hogy ebben a járásosztás indítványozhatására ürügyet találjon.

Továbbá: „a gazdasági társulat mint ilyen ezen mozgalomtól teljesen távol áll“ A „Bácskai Gazda“ szerkesztője Zs. A. a mint a hivatkozott szám utolsó előtti oldalán látható meghívójából kitűnik, a gazdasági társulat elnöke is egyszersmind; a vezércikk senki által aláírva nem levén, feltehető, hogy e lap vezércikkét maga a szerkesztő írja, s tekintve az egész cikket végig ömlő, az osztást mindenkiére ráerőszakoló hangulatot, lehetetlen az embernek el nem nevetnie magát, olvasván, hogy én mint társulati elnök, mint a lap szerkesztője ugyan feltétlenül elítélem a nem — osztás eszmjét, felhívok mindenkit, hogy az osztás eszmjé vagyis az enyémhez sorakozzék, de azért én társulattal a mozgalomtól teljesen távol állok. Mert azt hiszem, hogy valamely gazdasági társulat elnöke közgazdasági dolgokban csak is az öt elnökséggel megfeszített társulati tagok nézetét oszthatja, vagy pedig díszes állásáról leköszön. Bátor merem tehát állítani, hogy a gazdasági társulat a mozgalomhoz nagyon is közel áll. Csak azt csodálom, hogy a t. cikkíró, szerkesztő, elnök ur, olvasó közönségét oly együgyűnek képzei, hogy az ily világos dologban is pápa szemre szorul!

Elég különben a gazdasági kör előtt elhaladni akkor, mikor onnan az osztás eszmjével megtelt tagok hazafelé ballagnak, s akaratlanul is, a jövőre való nézve aligha nem a körben nyert ábrándjaik, nem épen esendes elemzését hallgatni.

A cikk továbbá sok mindenfélét összehord a kérdés jogi oldalát, illetőleg mindig birtokosságot emlegetven, nem tudjuk miféle birtokosság? Földes ur, vagy közbirtokosság? Jobbágyról szó sincs De hát ki ellen akarnak tulajdonképpen perelni? Ki itt a földes ur? A törvény azt mondja: „a volt telkes jobbágyoknak és zselléreknek közösen jutott legelő az egyesek közt felosztandó, ha a felosztást kérők urbéri birtoka a határban levő urbéri birtoknak legalább egy negyedét teszi.“ Az ó-becsei kérdéses közlegelő, járás, mint O-Becse község tulajdona van telekkönyvezve. Erre nézve ugyan a kiigazítási eljárást folyamatba tette a „birtokos közönség“, de mig ez eldől, azt hiszem sok viz folyik még le a Tiszán és mindig igen kétséges, hogy fog az eldőlni. Addig pedig azt hiszem, hogy a birtokosság az osztáshoz jogi szempontból vajmi kevés hozzá szólása van. O-Becse község a földes uri jogokat megváltotta, meg pedig oly módon, hogy az egyes lakosokra ez által semmi teher sem háramlott, nem ugy mint más községekben, a hol az egyes lakosok keservesen fizették meg a váltásági összeget. Ezen körülmény azt hiszem a község és „birtokosok“ közötti viszonyt is máskép alakította, mint más községekben.

Azt mondja jóslólag a többször említett cikk írója, a gazdasági társulat elnöke, a lap szerkesztője, hogy: „ha az 59 gazda jutalékát külön kivesszi, senki sem hagyja az övét továbbra is a község kezében.“ Mily csattanós bizonyíték arra nézve, hogy a gazdasági társulat a mozgalomtól távol áll; mikor világosan kimondja, hogy senki se hagyja a maga jutalékát továbbra is a község kezében, hanem vegye ki, vagyis osszon.

Ha ezt röviden, körülírás nélkül kimondja, bizonyára több tiszteletet érdemel ki magának, mint az ilyen cifrázatokkal.

Kimondja végre, mint egy Scipió „censeo Carthaginem delendam esse“ vagyis nincs hatalom, mely a járásosztást megakadályozná. Pedig nem nagy hatalmat mondok, csak azt, hogy a gazdasági társulat, illetve annak elnöke állítását igazolandó, a mozgalomtól távol álljon. Azt hiszem, e kis hatalom is megakasztaná a felosztást, a mit különben a netáni per is, még pedig a legnagyobb valószínűséggel a nem osztók javára eldőlendő per is megakadályozni fog. Csakhogy azután az osztó párt vessen magára, ha a busás költségek fizetésére kerül a sor!

Legvégül, a cikk utolsó előtti pontjában azt mondja a t. cikkíró ur, „a nem osztó párt okosabb emberei legyenek azok, kik a sepredekért hallgatásra bírni igyekezzenek.“

E tételben nagy a logikátlanság; mert sepredek

alatt olyan embert értünk, a kinek semmi vagyona nem levén, másképp proletáriusnak nevezetük. Az ilyen, azt hiszem, a gyakran hangzatos birtokosoknak tagja nem lehet, de még házas zsellér sem, mint ilyen vagyonatlan ember, tehát az osztás — vagy nem osztás tekintetében figyelembe nem jő, s az ilyen hallgatásra birni felesleges, nem szükséges, ha csak azokat nem érti t. cikkirő ur sepredek alatt, kiknek maguknak ugyan semmi vagyona sincs, de vagy nejeik, vagy más rokonai ingatlan vagyonnal bírván, mint ezek megbizottjai, habár egyedülre közjegyzői megbízás nélkül, megbizottjaik érdekében a járásosztás ellen nek nyilatkoznai.

Tekintsük már most a dolgokat úgy a mint most vannak és úgy a miként a járás netáni felosztása után leendének.

Ó Becse község tulajdonát képező járás föld mondhatni igen tekintélyes föld-birtokot képez, e szerint a községnek igen tekintélyes anyagi hasznát is hajt. A Tisza, a legmagyarabb, de egyik legszeszélyesebb folyó is, a város alatt folyik el, s igen gyakran ellátogat mértföldekre, ha medrében magát meguntta. Hogy az ilyen ellátogatás nem valami haszonnal, hanem ellenkezőleg tetemes károkkal jár, azt Ó-Becse községnek tapasztalnia igen gyakran volt alkalma. Mindannyiszor rosszul esett ez a községnek, de vigasztaló volt a csapások mellett az, hogy a község a tekintélyes járás-földdel bírt, melynek jövedelméből, a nélkül, hogy az egyes lakos csak egy krajcárt is fizetett volna, a károk helyre-pótolva lettek. Mennyi minden felekezeti iskolája — ha csak elemiek is — van Ó-Becsenek, melyeknek a törvény értelmében fenntartási költségeihez az egyes lakos egy fillérrel sem járul. Az idő halad, s így az embernek, egyes társulatok, testületeknek is haladniuk kell, s így Ó-Becse sem maradhat el a mai kor kívánalmait megett. Mulhatatlanul szükséges a kövezés, — ma holnap lélekszámát és műveltségi fokát tekintve, rendezett tanácsúvá kell hogy alakuljon. Mily szép dolog egyszerűen odamutatni a község tulajdonát képező járás-földre, hogy minden nemesebb cél kivihetéséhez szükséges anyagi erő tekintetében biztosságot igazolhassa. Ma holnap valami magasabb tanintézet is elkerülhetetlen szükséglet lesz. És nyugodtan, büszkén elmondhatjuk, ezt a járás-föld mind meggyőző D. bezzeg ha netán az osztás megtörténhetné! Igaz, hogy egyes nagybirtokok vele meglehetősen sokat nyereszenének, de nagybirtokok nem valami feltűnően sok szokott előfordulni bárhol is a szegényebb sorsúakhoz arányosítva. Becsén meg három-négy is alig van. De mit tesz majd a szegényebb, habár szinte birtokos osztály? A nagyobb birtokos ingatlanához nézve meglehetősen osztalékokat kapna a netáni felosztás alkalmából, de mondjuk csak ki ösztintén, a szegényebb, csekélyebb birtokú mit kapna? Talán annyit, hogy előbb-utóbb a nagy községi és még pótdadót sem volna képes fizetni. A német nagy tudósok igen sokat összeírnak különösen e tárgyra vonatkozólag, hogy mily nagy haszon háramlik az egyes gazdára, ha az ily tagosítás után az illető legelő-illetőségét kikapván, marháját nem kénytelen a messze járás földre kibajtani, hanem otthon istállójában tartva azt, az sokkal erősebb, kövérebb, tejlés képebbé lesz, s a mellett a trágya sem veszik kárba. Ezt azt hiszem a nagyobb birtokosok a nélkül, hogy a járás felosztatnék, tenni képesek, és miért nem teszik? A szegényebb pedig az ő illetőségén ily gazdálkodás mellett odajut, hogy elébb a marháját, aztán az illetőséget is eladja, mert miut honpolgár, a kir. adót, mint községi lakos a községi és mindenféle pótdadót fizetni köteles. Hiszen hallatszik is már, hogy polgártársaink szegényebb része, talán előérzetében annak, hogy idővel, ily is — ha a járás felosztatik — illetőségétől megválni lesz kénytelen, áruba bocsájtják netán nyerdő illetékeiket és hogy vállalkozók a végre már is alkudnak. Mi lesz tehát a szegényebb osztályból ha a járás felosztatik? A házas zsellérekből? Az lesz, hogy először tekenők, disznójok, azután illetékek, azután még a házuk is vevő kezébe jutnak, s ő belőlük mi lesz? Szegény napszamos. De a nyomor az embert a legnagyobbira rákényszerítvén, lesz belőlük koldus, a kik a járás-föld felosztása előtt habár szegény is, de legalább elégedett nyugodt emberek voltak. Smileszen jelenleg jólétnek örvendő községből? Lesz egy elszegényedett község, a melyben egy két gazdag ember mellett rendkívüli nagy mennyiségben lesz a szegény ember, és majd az utókor nem Ó-Becse, hanem Óh! Becsének fogja ismerni és elmondani: hol volt az eszed Óh Becse, mikor a járásodat felosztottad? Azért örködjenek azok, kiknek a közjó fölött örködni kell, és ne tágtítsanak ott, hol a közjó tágtítani nem enged.

Besti István.

Mohol, 1883. márc. 16.

Aki figyelemmel kísérte tejjel-mézszel elárasztott megyénk egyes községeinek viszonyait, nem hiszem, hogy be nem láthatna volna azon kedvező körülményt, miszerint a tett észleletek mindig és mindenben csak baladást mutatnak. Ezen előzmények után e beces lapok hasábjain Petrovosszellőről egy „E” jeggyel jegyzett levelező az ottan felállítandó gyógytár dolgairól ír, elősorolja abban a célhoz vezető argumentumokat és hivatkozik Mohol szomszéd községében főnálló gyógyosztár tisztességes állást nyújtó intézményére. Részben helyeslet tett a levelező, a mennyiben községe érdekében belátta a kor intő példáját, de részben nagyon is fényesen tüntette ki néhány mondatának alanyát. Miért is nem lesz érdektelen, ha a községünkben főnálló gyógyosztár viszonyait, annak szervezése óta ismert, megérlelt tapasztalataimat itt a nyilvánosság előtt szellőztetem.

Petrovosszellő mai napság gyógyosztárt akar, haladni kíván, mi által azt bizonyítja be, hogy a jó példa vonz. Ezt tette Mohol is 1873-ban, midőn annak főállításon fáradozott. De miután a gyógyosztár fenállása biztos jövőt igényel és Mohol a törvényszabta 10 ezer leket nem számlálta és még ma sem számlálja, hivatkozott a szomszéd Petrovosszellő községre, és így községünk ebbeli kérelmét a tek. megyei hatóság meghallgatása után a magas kormány a moholi gyógyosztár megnyitását és pályázat utáni betöltését 16044. ex 1874. szám alatt helyben is hagyta.

Gyógytárunk a kezdet legmagasabb nehézségeivel

küzdött, sőt helyel-közzel küzd még ma is, és nem oly brillians az élete, mint a mily fényben „E” levelező látja; első rendben pedig azért, mert alig néhány kilométernyi távolságra eső adai gyógyosztárt nagy kárába van, — továbbá ismervén népünk ferde ítéletét, állítván, hogy az adai „egész”, a moholi pedig csak „háromfertály”, és ehhez mérten mindig csak a rögibb és nagyobb község gyógyosztárához gravitál.

Ha ma Petrovosszellő gyógyosztárt nyer, a moholinak fenállása érzékenyen veszélyeztetve van. Véleményünk szerint Petrovosszellő helyesen cselekednék, ha a moholi gyógyosztárt főkját kérelmezne, mely főkjület, a fenálló szabályrendeletnek megfelelően beruházva, önálló kezelővel működne, így idővel anyagyógytárrá növehetné ki magát.

Lesznek olyanok, kik talán az ó-becsei gyógyosztárt főkját óhajtanák, de ezen körülmény az ó-becsei második gyógytár főállítást eredményezhetné és ebbe az ottani gyógyosztár sem egyezne.

Az alapigazság törvénye szerint és a mondottak alapján csak azt hangoztatjuk, miszerint a haladás csak úgy szép, ha az más kárára nem történik.

Azon jó reménnyel zárom soraimat, hogy a tek. megyei hatóság bölcs belátása nem fogja engedni a gyógyosztárak gomba módra történendő szaporodását, annál inkább, miután ilyenek veszélyeztetik a már fenállók és a közegészségi viszonyokra az efféle üzérkedést hajhászó önálló személyjogú gyógyosztárak csekély jövedelméből nem elégítik ki a törvény kívánalmait és így annak kárára engedélyeztetnék.

Levelező.

Sztanisics, 1883. március 16.

Az általános nemzeti örömmünepnek Sztanisics is adott kifejezést. — A hazafias intelligens közönség megünnepelte a gondolat, — sajtószabadság és szabadságharc 35-ik évfordulóját március 15-én első ízben. — E nemzeti ünnepen részt vett különféle ajku intelligens lakosságunk.

A nagyvendéglő terme szorongásig megtelt úgy annyira, hogy mozdulni alig lehetett, oly nagy volt az érdeklődés, sőt mi több ezen este N.-Militics, Madaras szomszéd községek értelmiségei közül többen megjelentek. — Ezen napra Szigethi Jenő szinigazgató társulata, az elmúlt héten mint írva volt e beces lapban „Sztanisicsot úgy ott hagyta mint sz. Pál az oláhok”, — ök ennél különb legények ismét egybegyűltek, vagy a kis ham.sok elrejtőztek — ha úgy tetszik — odukból előtűntek, hogy hirdessék újra a nemzeti dícsőséget s a hazai édes anyanyelvét.

Hogy a szintársulat a megváltó deficit zuhataga alól kimentessék a nemzeti szabadság emlékünnepe márc. 15-én Rédei Károly ur, mint a kiadott szinlap mondja: nemese részvétet érezvén a társulat jelenlegi mostoha anyagi viszonyai iránt és szives közreműködésével járul a nemese célhoz stb. — Ugyanis Sztanisicson a nyilvános felolvasások sorát, e téren miut első értelmi utörő Rédei K. ur kezdette meg. (Ezzel a sztanisicsi krónikának tartozunk ha ezt is feljegyezzük).

E napon Dálnoky Gy. „Görgei” c. tört. színműve adatott elő; Görgei személyesítője Kóváry L. — Petőfi pedig Újváry A., ki a „Talpra magyart” is szavalt, s Maria naiv szerepét Szabolcsyné játszotta; oly hévvel s hatással játszottak, hogy a közönség nyílt jelenetekben tapsolt s éljenzett. — A felvonás közöket Rédei K. ur érdekes felolvasása töltötte be, ki Kossuth Lajosról mint világhírű szónokról és Petőfi Sándorról mint a szabadságharc kedvelt dalnokáról értekezett; s felolvasását élénk ovációkban részesítette a közönség. — Így ünnepelt Sztanisics márc. 15-én, s a szintársulat elmehetett B. Almásra, de nem már „az apostolok lovain.”

Kun-Baja, 1883. március 17.

Tekintetes szerkesztő ur!

Ritkán tesz említést beces lapja községünk és környékének eseményeiről, ha olvasunk is néha valamit, az a téves értesítés folytán olyan légből kapott, miut megboldogult Pista bátyánk muharagja.

A „Bácska” 11 ik számában felhozta, hogy Kun-Baján „Népképző-kör” alakult. Nem „Népképző-kör”, hanem „Polgári olvasó-kör” alakult a múlt év végén, melynek alapszabályai belügyministeri záradékkal már jóvá is hagyattak, tagjai pedig a csekély számú intelligentián kívül a vagyonos földmivelő osztály színe java

Van nálunk egy zsidó korcsmáros és ez magában véve nem nagy közérdekű esemény, hisz zsidó korcsmáros mindent van! De ennek lelkiismeretlen garázdálkodásait a község lakossága meguntván, cserben hagyta. Ez a jó ember, ki minden kigondolható módon szerzett magának tetemes összegeket a nélkül, hogy visszafizetésre gondolna, — magához édesgette a szegényebb sorsu lakosságot, fizettetett magának egy forint „tagdíjat” de elfogadott tagdíj fejében fél véka babot is, s kifüggesztette korcsmája fölé „Volkshilfungs-Verein” céget a II. felső járás legnagyobb épületesére.

Képzí is ezen korcsmáros a népet kedély finomító ferblivel és lélekemelő bankhuszonegygyel. Számaltan eset van, hogy elfuccsolták náia a más napra való kenyeret.

Általában alapszabályokról szó sincs, a „Népképző egyesület” csak a korcsma ajtaja fölé irt cégen létezik, mert oly községi lakos, kitől tanulni lehetne, oda nem jár, akit pedig sorsa oda kényszerít a népképzés fogalmával sincs tisztában.

Az igazság érdekében kérem, ezeket közölni méltóztatassék.

Kitünő tisztelettel

Bercsényi József.

Méhészeknek.

Irta: Zsulyevits Lajos.

(Folytatás.)

A méhes. — A sikeres méhtenyésztésre nagy befolyással van a méhes célszerű főállítása. Vigyáznunk kell tehát e tekintetben először is arra, hogy azt csendes, szélmentes helyre építsük.

Az erős, hideg szelek télen, de nyáron is igen ártalmasak méheinkre, midőn a hazaérkező méhecskék a szél által ide s tova hanyatva más kaptárba tévednek, mely tévedésért életükkel lakolnak. Nálunk rendszeren a délnyugati, nyugati és északnyugati szelek dühöngnek, óvakodjunk tehát különösen e tájak felé fordítani méhesünket. A méhek különösen irtóznak a szelektől, szeles időben leginkább otthon maradnak. Legjobb tehát méhesünket azon táj felé fordítani, mely leginkább szélmentes és az a délkeleti irány.

Ne helyezzük méhesünket túlságos magasra, különösen gondunk legyen arra, hogy méheink ne kénytelenítsenek magas épületeken, fákban stb. keresztül repülni, mert annak igen gyakran az a következménye, hogy rajaink egymásután szöknek meg. A méhek ugyanis megszokva a magasra való röpülést, a raj is amint kijő, lehető magasra emelkedik s örökre. Isten hozzád — ot mond régi gazdájának. Ilyen volna pl. ha méhesünket oly helyre állítanók, mely magas földszintes vagy épen emeletes házaktól van körülveve. Veszélyes továbbá oly helyre építeni méhesünket, melyhez a méhecskék csak nagyobb víztüreltet át juthatnak, mivel ily helyen rendszeren megszokott történni, hogy a hazaérkező, különösen mézzel telt méhek, az erősebb légáramlat által a vízbe sodortatnak, s a hullámok közt lelik sírjukat.

Vége arra is legyen gondunk, hogy méhesünk előtt 6–8 lábnyi távolságban a hely tisztán tartassék, részint azért, mivel a gaz és paraj rendszerint menedék és búvó helyül szolgál mindenféle méhellenességnek, melynek a gyíkok, kigyók, békák; részint pedig azért, hogyha netalán szárnyán hibás anyaméh, rajzás alkalmával vagy nászröpülés után földre esnek, azt könnyen föltalálhassuk és családjának visszaadhassuk

III. A méhek betegségei — s az anyállanság.

Valamint az emberek, valamint minden állat, úgy a méhek is alá vannak vetve bizonyos betegségeknek. E betegségek legborzasztóbbika, mely egyszerűsmind végzetes is az egyes méhesaladokra a költésrohadás, vagyis a költésenyv. Mielőtt azonban erről szólnék, jónak látom először a többi betegségeket elősorolni és egyszerűsmind azok orvoslását is leírni.

Alljon első helyen mindjárt a szomjkór, mely leginkább kora tavaszkor szokott jelentkezni. E betegség, mely számtalan áldozatot követel, mint a fogalom is jelzi, a víz hiányából ered, mely a télen át megjegecsedett méz föloldásához okvetlenül szükséges. Igaz ugyan, hogy e hiányt a meleg párából a kaptár falaira lecsapódott víz némileg pótolja, ámde miután az idő enyhültével a szükséglet ezzel ki nem elégítettetik, számtalan méh, sőt néha egész családok is esnek e betegség áldozatául. A betegség könnyen fölismerhető a méhek nyugtalanságából, de van egyéb jel is, miből e betegségre biztosan következtethetünk. A méhek ugyanis víz szüke miatt a mézzel telt sejteteket egyenkint fölnyitván, az abban lévő folyékony anyagot föl-szivják, a visszamaradt jegecsedett részeket pedig mintegy összeörölve a kaptár fenekére hullatják. Fölismerhetjük tehát e betegséget onnan is, hogy tavasszal a kaptár fenekén jegecsedett mézet, holt méheket és viasz-törmelékét találunk összehalmozva.

Orvoslhatjuk pedig e betegséget vagy azáltal, hogy langyos vizet fecskendezünk a kaptárba, vagy pedig, ami még jobb, egy lépet vízbe mártunk és ezt adjuk be nekik.

A második nem kevésbé veszélyes betegség a vérhas.

Hogy e betegséget mi okozza, biztosan mai nap sem tudhatni. Némelyek a bélsárnak megtörődését hozzák föl okul. Ezzel kapcsolatba hozhatjuk egyszerűsmind némelyek azon (ugy látszik leghelyesebb) állítását, hogy e betegség oka az áthülésben keresendő. A méhek ugyanis a hosszú tél alatt áthülvén, szerveik meggyöngülnek, s így a belükben összegyűlt anyagot kénytelenítetnek természetük ellenére vagy a kaptárban kiüríteni, vagy pedig azt magukban visszatarthatják, minek következtében fölpuhadsanak s így kimulnak. Ezen állítást némileg megerősíti azon tény, hogy e betegség nagyjából a gyengébb méhesaladokat szokta meg-látogatni, melyeknél az áthülés sokkal hamarabb megtörténhetik, miután csekély népességük gyakran nem képes elegendő meleget kifejteni.

Vannak ezen kívül akik a víz- és mézhiányt hozzák föl okul, ugyszintén a röplyukak tökéletes elzárását.

Legkönnyebben megismerhetjük e betegséget arról, hogy ilyenkor úgy a kaptár oldalai, valamint az egyes lépek is barnás-vörös színű ürülékkel vannak bepiszkolva, a kas fenekén pedig fölpuhadt holt méheket találunk.

Orvoslása igen egyszerű és könnyű. Addig, míg a méhek a hideg napok miatt ki nem röpülhetnek, hagyjuk őket a lehető legnagyobb nyugalomban, ha pedig az idő megengedi, iparkodjunk méheinket kicsalni, hogy a tisztulási kiröpülést megtehessek. Később, midőn már az idő annyira enyhe, hogy a méhesaladót át is vizsgálhatjuk, tegyük meg ezt mindjárt az első kedvező alkalommal, tisztogassuk meg kaptárukat, a bepiszkitott lépeket pedig tisztákkal cseréljük föl, nem ugyan azért, mintha a betegség ragályos lenne, hanem mivel az ily lépekre nem szeretnek sem a méhek mézet hordani, sem pedig az anyaméh petézni.

Mint már fentebb is említett a méhek betegségeinek legveszedelmesbika az úgynevezett költésrohadás, vagy mint némelyek nevezik, költésenyv. E betegség, mely különösen ragályosága miatt legtöbb áldozatot követel, képes egész méheket semmivé tenni. Ha csak egy méh, mely ezen betegségben szenved, egészségeshez jut, a baj a betegség már át van hurcolva a másik, harmadik, negyedik stb. kaptárakba, szóval az járványos jellegűt ölt. Sőt oly kaptár, melyben egyszer ily betegségben silylő méhesalad volt, ha kellőleg nem fertőtlenítették, évek múltával is átszarmaztathatja e betegséget.

Hogy mi e betegség oka, azt a mai nap sem tudhatjuk bizonyosan. A legújabb kutatás szerint e betegséget bizonyos gomba-nem idézné elő, mely csak is 1500-szoros nagyítással látható. E gomba-nem pedig a tisztátalan mézzel való etetés által jönne a kaptárba. — E vélemény azonban kevésbé valószínű, mivel a

méz, gyűjtsék az akár mérges növényekből, akár ily harmatból, sem tisztálanságot, sem pedig mérget nem tartalmazhat. Tudva van ugyanis, hogy a méhecskék mielőtt a mézet a sejtekbe leraknák, előbb gyomrukban tisztogatják meg és elválasztva attól a mérges alkatrészt, azt a fullánk tövében létező mérgező anyagcsába szivárogtatják át.

Egészen másképp áll a dolog, ha a virágot tekintjük. Ezt a méhek nem tisztogatják meg gyomrukban, hanem amint haza hozzák lábszáraikon, azt mindjárt a sejtekbe rakva, tápul használják. Amde néha a mérgező harmat az egész növényt ellepi, s így egyszerűen a virágot is; sőt vannak növények, melyek már magukban véve is mérgesek, ha tehát a méhecskék az ily virágból készítik a fiasítás etetésére szükséges tápanyagot, ha a költést ily eledellel táplálják, azok sorra elvesznek és rothadásba mennek át.

Van ezenkívül egy más ok is, melyből szintén igen szépen ki lehet magyarázni a méhek e veszélyes betegségét, s mely talán közelebb áll a valódi okhoz, s ez a költés meghűtése. Tudjuk ugyanis, hogy az anyaméh, különösen ha szép idők járnak, már február hóban (sőt néha január végén) megkezdheti petézését. A méhek az így bepetezett sejteket ellepve, maguk idézik elő a költéshez szükséges melegséget. Amde mi sem változóbb ilyenkor az időjárás és így igen könnyen megtörténhet, hogy a legszebb meleg napokra egyszerre hetekig tartó zord hideg áll be. A méhecskék ilyenkor, hogy saját életüket megmentésük, kénytelenítetnek összebujni és így a költés egy részét, mely a sejtek alsóbb rétegeiben van — odahagyni. Hogy mi lesz azután annak következménye, könnyen elgondolhatjuk. A költés áthül, elvész és lassankint rothadásba megy át.

Ime ezek lennének az okok, melyek a költésrothadást előidézik, nézzük most már mivel orvosolhatjuk a bajt. — Sokat törték ezen fejüket a legjelesebb méhészek, amde minden fáradozásuk eddig haszontalanok voltak. Mit csináljunk tehát az ily betegségben szenvedő méhesaládokkal? Mindenesetre legjobb és egyedül orvosilag, ha azt rögtön egészen megsemmisítjük, a kast fertőtlenítjük, a keretekből a lépeket kivágyva elássuk, a kereteket pedig szintén amennyire lehet, megtisztítjuk, megsurotatjuk. Kell pedig ezt különösen azért tennünk, mert mint tudjuk, e betegség igen ragályos, s ha ideje korán nem tesszük meg a kellő intézkedést, egész méhesünk elveszhet.

Legjobb azonban e betegségnek elejét venni az által, hogy csak is népes, erős méhesaláddal bírjunk, gyengéket pedig soha se tőrjünk meg méhesünkben.

(Folyt. köv.)

Színház.

Kedden a „Falu rosszá“-ban Rákossy Szidi aszszony, a népszínház tagja, csaknem telt ház előtt mint vendég lépett fel Boriska szerepében. Kezdetben némi lámpaláz bénította játékát, de csakhamar neki melegegett s valóban finom drámai alakítást mutatott be, melyért sűrű tapsokat kapott. Belépésekor gyönyörű virágcsokorral tüntették ki. Kiss Sándor Göndört tetszetősen, bár nem elég melegséggel játszotta. Nyilvay Irma (Finum Rózi) nem volt hangjánál. Játéka jó volt. Aranyossy Gonosz Pista szerepében nem felelt meg a várakozásnak.

Szerdán „A miniszter előszobájában“ című drámalet meg Szigeti „Szerlem és örökség“ című két felvonásos vígjátéka kerültek színre. Minthogy ez estére valami „Miss Lena de Lazo“ név alatt szereplő u. n. „galambkirályné“ mutatványai is voltak hirdetve, a színház egészen megtelt közönséggel. A drámaletben Knabe Jeremiást Aranyossy kiváló gonddal és sikerrel játszotta. A vígjátékban különös díszeséret illeti Kozsváryné élénk és kedves játékáért. Ujvárosy a vén huszárt jól adta. Tiszta szerelmesnek nem való. A „Miss“ produkciói a betanított galambokkal tetszetek, de társai erőmutatványainál a cirkuszokban különbet láthatni. Egyébiránt az ilyféle előadások nem színházba valók.

—r —a.

Csütörtökön Melinda majd Cox és Box 1 felv. vígjátékokat játszották, gyér közönség előtt. Nemis csoda; mert az a Miss Lena, amit a produkciókhoz nem okvetlenül szükséges piros trikón kívül mutatott, azt bucsukon vagy legföllebb cirkuszban szeretheti látni az ember, de nem színházban.

A műkedvelői előadás pénteken folyt le, mondanunk se kell, hogy zsumfolt ház előtt. A műkedvelők derekasan megállták helyüket. A kardalok sok tapsot arattak. Vojnits Bella k. a. magyar népdalai gyűjtő hatással voltak. A zendarabok is mind művészi sikerültek. A kettős dalok után lelkesedve éljenzett a közönség.

—r —a. Szombaton Mosenenthal érzélgős színműve „Deborah, az üldözött zsidóné“ került színre csekély számú hallgatóság előtt, gyöngye előadásban. A darabot jó harmadrészen megnyirbálták. A szereplők készületlenek voltak és nagyjából immel-ámmal játszottak. A címszerepben Saghyné jó igyekezetet mutatott, de ily drámai hősnőnek már hangjánál fogva sem való. Az áldozatra kész bérlőközönség különb bucsuelőadást érdemelt volna.

Vasárnap a „Tót leány“ előadása a pénztár lefoglalása miatt elmaradt. Ez lett volna a bucsuelőadás.

Folyam mellől.

I.

Itt játszadoztam, — hajh rég volt biz az!
Virányos parton, zöld liget ölen,
Száz tarka kép rajzott fejem körül,
Széled öröm szendén hajolt fölém.
Itt hallgattam, habod miként susog,
Kavicsos szóttem kéklő hátadon,
Nem tudtam akkor, hogy te is beszélsz,
Lanaszholod, amig mégysz utadon.

Most már tudom, folyam mi fáj neked,
Kéklő habod sehol, hogy nem pihen,
Fut szüntelen és elvész valahol
Sötét tenger sötétebb mélyiben.
Lásd jó folyó én is csak úgy vagpok,
Sok szép öröm, mely keblem eltelé,
Futott, letűnt, nálam alig pihent,
Sötét tenger: a bánat elnyelé.

II.

Ják, füveknek ingó-bingó képe
Tarka táncát a habokba járja.
Olyan fényes, csillog a víztükör
Rásütött a déli nap sugára.
Arany habok aranypos játékán,
Boldog korom úgy vissza képzem.
Ami szívem régesrég bevité,
Ujra meggyül benne az érzelem.
Csak hívogat, hizeleg kacéron
Csak csalogat a víz tünde fénye.
— Jól ismerem — bár felül kecsgetet,
De halálos alatt az örvénye.
Épen olyan mint a lanya képe,
Rajta gyönyör, csáb és mosoly látszik,
S benn a szívben ármány, csalfaság van.
Ki bele néz: életével játszik.

III.

Járok a folyam partjain;
Szívemet dulja néma kín,
Mint barna árnyék jár velem,
Letűnt mult, fájó szerelem.

Hab habra jön, egy sem marad,
Tovább siet, tovább halad,
S e habfutás úgy érkehet;
— Szép álmaim így mentek el —

IV.

Szökés habok árja susogva halad
Szép kékfű halmok zöld lába alatt.
Partján üde erdő árnyas lehe vár,
Színes kis ajakkal zeng dal a madár —
Vadrózsa tenyész ott, meg két violák,
Miat, dal a légben: szép itt a világ,
Nem fest ilyen képet művészeze sem,
Árnyékaita is van: én fölkeresem.

V.

Mélázva ülök a parton
A multakon borongva —
Sötét az ég, süvölt a szél
Fut a hullám zuhogva.

Volt nekem sok jó barátom,
Nem egy szép lány borult rám,
Hol vannak ők? . . . Süvölt a szél
Zuhogva fut a hullám.

Fajabusz.

Pattantyúk.

Egy templom felirata.

Itt minden sebednek írját megtalálod:
Lelkire vigaszt nyersz, testre pókhálót.

Szörnyen handabandázott egy elbűsult pseudo-reformator a fölött, hogy a r. kath. egyház miért nem hozza be a nép nyelvét szertartásaiba. Hiában volt előtte bizonygatni, hogy az akkor megszűnnék az lenni ami; mert nem lenne többé se római, se katolika. Az érvekből kifogyván egy hallgató, így durrantott neki a vagdalkozónak:

— Képzem, urambátyám, milyen módfelett gyönyörködnek a saját indítványában, ha egyszer hallana, hogy ráeneklék magyarul: „Nolite fieri, sicut equus et mulus, quibus non est intellectus.“

(Ne legyetek olyanok, mint a ló, meg az öszvér, a melyeknek eszük nincsen).

X. ur a p . . . i vendéglőben mulatván, kedve kerekedett pezsgőzni. Megrendelt tehát néhány üveg francia pezsgőt és midőn már a pezsgő pozsgás véréit pezsgette, — szó nélkül eltávozott. Másnap a vendéglős így szólta meg pincéret: „Fölirtad X. uraságnak a francia pezsgőt?“ „Bizony nem tudom, de — mégis talán; az az emlékszem már, csakugyan fölirtam.“ „No csak jól vigyázz, mert a rendtelenségeket nem szeretem, ha máskor nem tudsz valamit bizonyosan, inkább ird föl kétszer.“

Régen, mikor még a bot és vessző divatozott az oskolában, egyik nebuló, ki — mellesleg legyen mondva — cigány volt, valami hibát követett el, mire a tanító nagy mérgesen kiadta a parancsot az oskolai „fogdmegeknek“, hogy gyorsan verjenek hatot a gatyájára. A fiu azonnal levette a nadrágját, s utána a gatyáját — és ezt átadta a „fogdmegek“-nek; maga pedig hirtelen a pad alá rejtette el meztelenségét. „Mit csinálsz te pribék?“ rivalga rá a tanító. „Hát odá ádtam a gatyámát, hogy rá verhessék a hatot, mert — csuklom a tanító urnak a kegyes kezét, — ázst tetset paráncsolni, hogy a gatyámrá verjék.“

NYILTTÉR. *)

Nyilatkozat.

A „Bácska“ ókanizsai levelezője „Circumspecta tor“ ellen a sajtóért megindítottam. Ennélfogva felkérem az érdeemes olvasó közönséget, hogy reám vonatkozó ítéletét a per befejeztéig függőben tartani kegyeskedjék.

Ókanizsán, 1883. márc. 15.

Jd. Hoffmann főzset néptanító.

Fogfájás

bárminemű, ha a fogak odvasok vagy romlottak is, — hosszabb időre megszűnik az indiai fogkivonat által. — Ezen fogkivonat világszerte ismeretes és egy család sem hiányozhatik. — Kapható üvegenként 70 és 35 krval egyedül Heindhofer Róbert fűszer kereskedésében Zomborban.

MATTONI-féle

BUDAI KIRÁLY KESERŰFORRÁSOK

Deák Ferencz-forrás, Hunyady Mátyás-forrás,
Szt.-István-forrás, Gróf Széchenyi István-forrás
Mattoni és Wille, Budapest.

Kapható minden gyógyszerárban és ásványvizkereskedésben.

I. cs. kir. szabadalmazott duna-gőzhajózási társulat.

A személyszállító gőzösök menetrende

1883. évi március hó 15-től kezdve
további intézkedésig.

Felfelé:

BEZDÁNBÓL BUDAPESTRE: hétfőn, szerdán, csütörtökön, szombaton és vasárnap 9 órakor este.

Lefelé:

BEZDÁNBÓL ZIMONYRA: kedden, szerdán, pénteken, szombaton és vasárnap 8 órakor reggel.

BEZDÁNBÓL ORSOVA- és GALATZIG: szerdán, pénteken és vasárnap 8 órakor reggel.

A Mohács-Pécsi vasut vonatai a gőzösök menetével közvetlen összeköttetésben állanak.

Bezdan, 1883. március hó 15-én.

Az ügynökség.

A pénzügyminiszterium 1878. évi 51899. számú rendelete értelmében bélyegmentes.

*) Az e rovatban közlöttéért nem vállal felelősséget a szerk.

Felélés szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

Pályázat.

— A zombori első önszegélyző szövetkezetnél megürült és 360 frttal javadalmazott könyvelői és 260 frttal díjazott pénztárosi állomásra ápril 15-ig pályázat hirdettek. A helyek május hó 1-én betöltendők. Bővebb felvilágosítást a teendők iránt Millássevits János, igazgató, nyujt, akihez a folyamodványok címezendők.

Zombor 1883. márc. 18-án.

AZ IGAZGATÓSÁG.

A legjobb
szivarka-papír
LE HOUBLON
féle francia gyártmány.
Utánzástól óvunk.

Ezen szivarka-papír csak akkor valódi, ha minden egyes papíron e bélyeg **LE HOUBLON**, és minden egyes carton az alóli övójegy és aláírással van ellátva.

Cawley & Henry
Propriété au Brevet

CAWLEY & HENRY, aléinige Fabrikanten, PARIS
Soleils Fabricants brevétés des Marques:

PAPIER ANANAS | **LE DRAPEAU NATIONAL**
Coeleur Mals | Blanc ou Mals
Qualité supérieure | Aux Armes de chaque Pays

1870. sz.
tkvi. 1882.

Árverési hirdetményi kivonat.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a csonoplai árvatár végrehajtónak Probojesevics Alojzia végrehajtást szenvedő elleni 152 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék területén lévő, Csonopla községben fekvő a csonoplai 1353 szíjkyben A. I. alatt foglalt Probojesevics Alojzia nevében álló 437. hr. 403. ö. i. számú ház és beltelek az árverést 600 frtban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1883. évi április hó 2-ik napján délelőtti 10 órakor Csonopla község házában megartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 %-át vagyis 60 frtot készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy-ministeri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1882. évi november hó 30-án.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság

Dr. Millassevits,
kir. törvénzségi jegyző.
Szóehényi József,
kir. törvénzségi elnök.

90. szám.
végr. 1883.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az apatini tek. kir. járásbíróóság 1203 ik számú végzése által Vas József apatini lakos végrehajtó javára Bujer József apatini lakos ellen 100 frt tőke, ennek 200 frt után 1880. évi február 2-től október 6-ig o. é. 100 frt után pedig 1880. évi október hó 6 ik napjától számított 8 % kamatai és eddig összesen 20 frt 30 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság felülfoglalt és 772 frt 50 kr-ra becsült Veindl Mór és Ibisits Mátyás alapfoglaltatók javára o. é. 117 frt 63 kr. 1165 frt sj. erejéig biztosításkép lefoglalt, ruha, bútór, ágyneműek, háziesszközök és 1500 liter siller és vörös borból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 3648/1882. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Apatinban alperesnek a sörház utcában levő lakásában leendő esz- közlésére 1883-ik évi április hó 1-ső napjának d. u. 3 óraja esetleg következő napja határidőül kitűztik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly meg- jegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Apatinban, 1883-ik évi március hó 15-én.

Oláh János,
kir. bírósági végrehajtó.

Pályázati hirdetmény.

Az ada-moholyi egyesült takarékpénztár- hoz kerestetik egy serdülő (15-16 éves) ifjú, ki gyakornoki műveltségben a könyvvezetésben se- gédkezend. Évi fizetés 250 frt.

Megkivántatik a pályázótól, hogy sajátke- zűleg irt folyamodványa mellé, mely 1883 ik évi április 1-ig az intézeti igazgatóra címezve bekü- lendő, csatolja keresztlevelét, erkölcsi bizonyít- ványát s eddigi alkalmaztatásáról szóló egyéb okmányait.

E pályán alkalmazottak előnyben részesülnek.

Kelt Adán, 1883. március 16-án.

Goitein Lipót,
v. igazgató.

Árlejtési hirdetmény.

Moholy nagyközségének róm. kath. egyház- községe által hozott határozat szerinti tervezet és 2271 forint 62 krral előirányzott költségvetés utáni kántorlaknak ujonnan való építésére néz- ve az itthelyi r. k. iskola helyiségében 1883-ik évi április hó 15-én délutáni 2 órájára a rossz idő miatt kitűzött határidőben megartandó árlejtésre a vállalkozni szándékozók azon meg- jegyzéssel hivatnak meg, miszerint az építkezé- si és műszaki tervrajzok, valamint az árlejtési feltételek a fenti helyiségben minden időben megtekinthetők.

Az árlejtés megkezdése előtt a szabály- szerű 10 % -tőli bánatpénz teendő le.

Az árlejtés csakis szóbelileg fog megtar- tatni.

Moholy, 1883. március hó 15.

Kleiner János
hitk. jegyző.

Varga Mihály
plébános, mint hitközségi elnök.
2-1.

4500. szám.
tk. 1882.

Árverési hirdetmény.

A kulai kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy a kulai árvatárnak özv. Berity szül. Bikár Násza kulai lakos elleni 261 frt 60 kr. tőke és járuléka követelésének kielégítése vé- gett a zombori kir. törvényszék és a kulai kir. járás- bíróóság mint tkvi hatóság területén lévő a kulai 69. sz. tjkvben foglalt Berity szül. Bikárszki Násza nevé- ben álló A. I. a. 70 hrsz 57. ö. i. sz. ház és beltelek 400 frt kikiáltási becsár mellett 1883 évi május hó 22. napján délutáni 3 órakor ezen kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság hivatalos helyiségében megartandó nyilvános végrehajtási árverésen — szükség esetén a becsáron alul is eladatni fog.

A vevők által leteendő bánatpénz a 400 frt 10%-a.

Az árverési feltételek ezen kir. járásbíróóság mint tkvi hatóságnál úgy az illető községi előjárásánál megtekinthetők.

Kelt Kulán, a kir. járásbíróóság mint tkvi ható- ságnál 1883. évi március hó 7-én.

Sztojkovics,
kir. aljbíró.

3-3

Árverési hirdetmény.

Alólirt — mint néhai Bikár Márk zombori örökgyóg végrendeleti végrehajtója — ezennel közhírré teszi, miszerint néhai Bikár Márk volt zombori kereskedő hagyatéki ingóságai, jelesen értékpapírok, arany s ezüst pénzek és ékszerek folyó évi április hó 9-én és a következő nap- napon mindenkor d. u. 3 órakor a városházánál, a ruha, ágy és teherneműek, butorzat és egyéb házi eszközök pedig folyó évi április hó 11-én és a következő napokon szinte d. u. 3 órakor az örökgyógynak felsővárosban kis szerb templom utcában 244. öi. számú sarokházában nyilvános árverésen készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek s pedig becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Zomborban, 1883-ik évi március hó 18-án.

Joannovits Uros,
végrendeleti végrehajtó.
3-1

A 164-ik számú sarok ház, a felső városban, a bezdáni úton — a városi raktár (Fabrik) közelében, — két lakosztállyal egészben vagy külön kiadandó; bővebb értesítés nyerhető átellenben Veszeloovszky Péter volt városi közgyámnál.

3-1.

Hirdetés.

Alulírott mellé egy magyar ajku r. k. kán- tor segéd kerestetik, ki a kántori teendőkből kellő jártassággal bír. — A feltételek levélben megtudhatók.

Jankovácon, 1883. évi március 3-án.

Hutovits Adalbert,
kántor.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYU-KÚT
legjobb Asztali-és üdítő ital,
kitűnő hatásának bizonyult köhögésnél, gégo bajoknál,
gyomor-és hólyag hurutnál.
ÉDECSEK (az emésztés elősegítésére).
Mattoni Henrik, Karlsbadban (Csehország).

Csak az a valódi melynek címlapja és dugaszolása a mellékelt felirattal meg- egyező, azért különös figyelemre méltá- tandó.
MATTONI'S
GISSHÜBLER
-30-6-

Valódi
ORVOSI MALAGA-SECT
A klosterneuburgi esz. kir. borkíséleti állomás vegy- elemzése szerint
kitűnő jó, valódi malaga,
mint kitűnő erősítő-szer elerőtlenedett be- tegek, üdülők, gyermekek stb. szá- mára, a vérszegénység és gyomor- gyengeség ellen legkiválóbb hatású. 1/2 és 1/2 eredeti palackokban s törvényesen be- jegyzett vedjegy alatt a
Továbbá valódi madériai, Sherry, rajnai és gorswinei borok kapha- tók Sauerborn Károly gyógyszerész és Hrabovszky és Sztrilich urak fűszerkereskedőknél Zomborban.
3-2

